საქართველო

ს'ქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტის ორგანო.

რედაქცია და კონტორა:
თბილისი, რუსთაველის პროსპექტი № 11 რედაქცია და კანტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 9 ს., ნაშუადღევის 2 და ნახ. საათამდის. ტელეფონი № 15—73.
მისამართი დეპეშებისათვის: თბილისი ,,საქართველო'' ფოსტის ყუთი № 76

განცხადებანი:
განცხადება მიიღება ნაშუადღევის 2 საათამდის. სტრიქონი პეტიტი პირველ გვერდზე 15 მ. მე-4 გვერდზე—12 მ.
ხამგლოვიარო განცხადებანი 30 სტრიქონი—400 მ. 2 ნახ. საათის შემდეგ 100 მანეთით მეტი.

ხელის მოწერა:
გაზეთი ,,საქართველო'' ქალაქსა და ქალაქს გარეთ ღირს თვეში— 375 მან. ცალკე №—15 მან.

ფასი 15 მან.

წელიწადი მეექვსე. პარასკევი, გიორგობისთვის 12. 1920 № 146.

მოითხოვეთ ყველგან საუკეთესო ხარისხის

კონიაკი

გაწმენდილი პურის არაყი და ტკბილი სასმელები დ. ი. კალანდაძისა
ბითუმად და ცალ-ცალკე თვით ქარხანაში სადგურის (ვაგზლის) ქ. № 5.

სახელმწ. თეატრი.

ოპერა

ნოემბრის 12
ბალეტის სალამო
მიხ. მორდკინისა
ნოემბრის 13
ტაისი
ოპერის დასაწყისი სალამოს სრულ 8 საათზე

სახელმწიფო დრამის თეატრი.
(ყოფილი არტისტიული—რუსთაველის პრ., № 21, ტელ. 8—07).

შაბათს, ნოემბრის 13 ს
მსხვერპლი ი. გედევანიშვილისა
რეჟისორი ალ. წუწუნავა.
ახალი დეკორაციები და კოსტიუმები მხატვრის ალ. ზალცმანისა
ბილეთები კასაში

ალმაშფოთებელი ამბავი.

საქართველოს ირგვლივ ისეთი გართულებული და მძიმე მდგომარეობა შეიქმნა, რომ ჩვენი მთავრობა იძულებულია საქართველოს შეიარაღებული ძალების გამრავლებაზე იზრუნოს. მთელი ქართველი ხალხი უნდა დაირაზმოს სამშობლოს დასაცავად გარეშე საფრთხისაგან და მასთანავე უნდა მიღებულ იქნას უკიდურესი ზომები სახელმწიფოში წესიერებისა და მყუდროების დასამყარებლად.

მხოლოდ შეგნებული დაუძინებელი მტერი დამოუკიდებელ საქართველოისა შეეცდება დღევანდელს ვითარებაში არევდარევის შეტანას სახელმწიფოს ცხოვრებაში. მხოლოდ გამხეცებულ ადამიანებისაგან მოსალოდნელია აქაიქ მღელვარების გამოწვევა თავის ბინძურ გრძნობების დასაკმაყოფილებლად. დღეს მხოლოდ უაღრესად გათახსირებული სუბიექტები ხელს შეუწყობენ სახელმწიფოს დასუსტებას! სახელმწიფოს მთელი გულისყური სანაპიროებისაკენ არის მიქცეული, რათა სიფხიზლე არ შევისუსტდეს და მტერმა მოულოდნელად არ ააოხროს თავისუფალი ქვეყანა. დამნაშავე და მოღალატეა ის, ვინც ამ პირობებში თუნდაც მცირედათ დაარღვევს სამოქალაქო ურთიერთობას, შექმნის უწესოებასა და ჩოჩქოლს.

დღეს მთლად სინიდის გარეცხილი ვინმეც შეფიქრიანდება, მდაბალ ინსტინქტების დაკმაყოფილებას რომ განიზრახავს! ავაზაკსა და კაცის მკვლელსაც არ შეიძლება ერთის წუთით მაინც გული არ გაუაროს სამშობლოს დამძიმებულ მდგომარეობის გრძნობამ...

რაღა ითქმის ისეთს პიროვნებებზე, რომელნიც თანამდებობით, სამსახურით და მდგომარეობით ჩაყენებული არიან სახელმწიფოს დარაჯთა რიცხვში, ან იმ ადამიანებზე, რომელთა შეჯგუფებას თავისუფლებისა და რევოლიუციის'' მცველთა სახელწოდება აქვს მინიჭებული და რომელთაც ამის გამო პრივილეგიისა და საერთოდ წარჩინების ალი ამშვენებთ. პარტიულ ,,ფილტრში'' გასული ხალხი, საუკეთესო რეკომენდაციის'' მეოხებით ჩარიცხული სახელმწიფოში საპატიო ორგანიზაციის წევრებად,—ეს ადამიანები ყველასთვის მაჩვენებელნი უნდა იყვნენ სახელმწიფოებრივ შეგნებისა და მოვალეობისა.

სახალხო, ანუ წითელ გვარდიის ზოგ მოქმედებების შესახებ ბევრი რამ ისეთი იქნა აღნიშნული პრესაში და ბევრისათვის ბევრი კი ზეპირი გადმოცემით გავრცელდა ხალხში, რომ სრულებით არ ეთანხმება მის დანიშნულებას: ჯერაც გაურკვეველია, რას წარმოადგენს სახალხო გვარდია? რა შეადგენს მის ფუნქციებს? სად იწყება და ბოლოვდება მისი კომპეტენცია? წესდებით გვარდია შეიარაღებულ ერთეულს უფრო მიემსგავსება, ხოლო სინამდვილემ ამ ერთეულს ,,ოპრიჩნიკობა'' მიუჩინა... თუ ინგლისში შეუძლიათ სთქვან, რომ ინგლისის პარლამენტს ყველაფრის გაკეთება ძალუძს, გარდა იმისა, რომ დედაკაცს ვერ აქცევს კაცად და კაცს დედაკაცად, ჩვენში თამამად განსაცხადებელია, რომ საქართველოს წითელ გვარდიას ყველაფრის გაკეთება შეუძლიან.

გვარდიის ასეთმა უნივერსალურმა ფუნქციებმა დიდი გახრწნილება შეიტანა მის პერსონალურ შედგენილობაში, ხოლო თუ მივიღებთ მხედველობაში იმ გარემოებასაც, რომ ფაქტიურად გვარდიის ზოგი ნაწილები და წევრები დაუსჯელად ,,ოპრიჩნიკობდნენ'' საქართველოს ყველა კუთხეში, ადვილი წარმოსადგენია რა აზრებით გაიტენებოდა რომელიმე უმეცარ და ბრიყვ გვარდიელის თავის ქალა... ,,ჩემ მოხასიათებას ნუ უშლი ხელს''—ამბობს ოსტროვსკის ცნობილი გმირი...

ჩვენში გვარდიელი განთავისუფლებულია ფაქტიურად ყოველივე პასუხისგებისაგან კანონისა და საზოგადოთ სახელმწიფო ხელთუფლების წინაშე... ამის წინააღმდეგ, სამარცხვინოდ ჩვენდა, ხელმწიფებას დღემდე არავითარი ზომების მიღება არ მოუსურვებია! ამან უკიდურესად გარყვნა სახელოსნოდან გამოსული მუშაც და გუთანს მოშორებული გლეხიც! ამან ისე გაათამამა გვარდიელები, რომ დამორჩილების სურვილი მთლად ამოუფხვრა და მისი ყოფაქცევის რეგულიატორად მისივე მხუბუქი თავი გახადა.

ამ წერილის საგანს არ შეადგენს ჩამოთვლა იმ უამრავ ძალმომრეობისა, რაც წითელ გვარდიას ჩაუდენია დღიდან თავისი ფაქტიური მოწყობისა: ჩვენ არც იმაზე ვწერთ დღეს, როგორ ითვისებდნენ გვარდიის სხვა და სხვა ნაწილები მათთვის მიუკუთვნებელ ფუნქციებს: მოსამართლისას, პროკურორისას, მილიციისას და სხვა. „საპატიებელი'' აქ ის არის, რომ ყოველ კერძო უკანონო შემთხვევაში გვარდიელს ,,რესპუბლიკის ინტერესის დაცვა'' ეკერა პირზე და ეს მომენტი მუდამ შესაფერ ეფფექტს იძლეოდა: ,,პრეტორიელი'' განაგრძობდა ჩვეულ წესით მოქმედებას...

მაგრამ მოულოდნელობით ალსავსე ცხოვრება ახალ ხანაზე ხაზავს გვაძლევს: გვარდიელები—შეიარაღებულ თავდამსხმელთა როლში—ყველა ამ მოვლენის ატრიბუტებით: ყუმბარებით, თოფებით, ცულებით... და იცით სად? სატახტო ქალაქის შუაგულში. მის ორ ნაწილის მთავარ არტერიაზე: ვერის დამმართველ დიდი მანუფაქტურის მაღაზიის შეიარაღებული გაძარცვა მოისურვეს ახალი კურსის პრეტორიანელებმა!

მართალია გვარდიის „საგანგებო ბათალიონის'' გვარდიელებ ესთავდასხმა თავიანთვის მეტად სამწუხაროდ დაუჯდათ და ყველა ექვსივე გვარდიელი ამ ჟამად სასამართლოს ხელში არიან, მაგრამ წარმოიდგინეთ, რომ სისხლის სამართლის უფროსს უვარგისი აგენტურა ჰქონოდა და გვარდიელებს შეძლება მისცემოდათ ყველა მათ ხელთმყოფი ყუმბარები დაეშინათ მაღაზიისათვის.. რამდენი ზარალი და უდანაშაულო მსხვერპლი შეეწირებოდათ ამ ადამიანების სახით მოვლენილ მხეცებს... რა საზიზღრობამდე მიდის ჩვენი ცხოვრება!...

გვარდიელები ყაჩაღების სახით!!! იქნებ, იმავ თავდამსხმელ მხეცების წინაშე ბატონი ნოე ჟორდანია არა ერთხელ გამოსულა თავის მორიგ მოხსენებით ,,თანამედროვე საერთაშორისო მდგომარეობა და საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხი'' იმავ ექვს მხეცს არა ერთგზით მოუსმენიათ საქართველოს მთავრობის ანგარიში მათთვის ,,საქართველოს ხელისუფალთა მოქმედების შესახებ'' და შესაძლებელია ეს ექვსი მხეცი კარლ კაუცკის თავის ორგანიზაციის საპატიო წევრად ირჩევდა!!

ამ საშინელი განზრახვის სისრულეში მოყვავა საგანგებო ბათალიონის გვარდიელებმა მოიწადინეს საგანგებო ჟამს, როდესაც საქართველოს სახელმწიფო საზღვრებს ისტორიული მტერი მოებჯინა.

დღეს გვარდია, როგორც საომარი ორგანიზაცია, მთელი თავისი ძალებით საქართველოს თავდაცვაზე უნდა ფიქრობდეს მხოლოდ და ჩვენ გვჯერა, რომ იგივე გვარდია პატიოსნად, ამოუდგება გვერდში საქართველოს ჯარს საქვეყნო საქმისათვის ბრძოლაში.

უკანასკნელი ალმაშფოთებელი ამბავი—კი გვიჩვენებს, რომ გვარდიაში ბლომად ურევიან გახრწნილი ელემენტები, რომელნიც მოხერხებულ დროში შინაურ ფრონტის დარღვევას მოახდენენ და რომელთა განდევნა ამ ორგანიზაციიდან საქართველოს სამხედრო ძლიერი განმტკიცება იქნებოდა და ეს დაუყონებლივ უნდა მოხდეს!

სახალხო გვარდიას საფუძვლიანი განწმენდა ესაჭიროება...

მეჯლისის მოწოდება.

მეჯლისი გამოვიდა თავის მოწოდებით ქართველ მუსლიმანების მიმართ. ეს მოწოდება, რომელიც დაიბეჭდა ქართულად და თურქულად გაზეთ ,,სამუსლიმანო საქართველოში'', გუშინ ჩვენს მკითხველებსაც გავაცანით. იგი პასუხია იმ პროკლამაციაზედ, რომელიც ამ სამი კვირის წინ გავრცელდა სამუსლიმანო საქართველოში, ,,ერთობა და პროგრესის'' სახელით და რომელშიც დიდის ვერაგობით და ცბიერებით დაბეზღებული იყო საქართველოს მთავრობა და ქრისტიანი ქართველები მუსლიმან ქართველების წინაშე. პროკლამაცია ქოხრავდა: მუსლიმანებო, თქვენ მოგატყუეს ქრისტიან ქართველებმა და საქართველოს მთავრობამ. დაგპირდათ და არაფერი მოგცათ. დაგიკეტეს სკოლები, ეხებიან სარწმუნოებას, დაგამშიეს, დაგასაწყლესო. ცოტა კიდევ მოითმინეთ, მოვალთ და გიხსნითო!!

ქემალის აწაწყალებული აგენტები ცდილობენ ხალხში მღელვარება დასთესონ, და ქართული მუსლიმანური მასსა აგვიჯანყონ, მაგრამ მათი ცდა და ფარული მოღალატური მოქმედება მიზანს ვერ მიაღწევს; ყოველივე ამას ფარდა აეხდება და თვალახილული ხალხი უფრო მჭიდროთ მოვა ჩვენთან და უფრო მტკიცე კავშირში ჩაგვიდგება. და ეს ყოველივე მოხდება უმთავრესად იმ შეგნებული მუსლიმანი ქართველების შემწეობით, რომელნიც საქართველოს ნამდვილი პატრიოტები არიან და რომელნიც ეს ორი წელიწადია ჩვენთან მუშაობენ. დღეს ეს ქართველი მეჯლისის წარმოადგენენ და აკი მათ მეჯლისის სახელით გასცეს კიდევაც პასუხი საქართველოს მტრებს. მეჯლისი თავის მოწოდებაში ეხება ,,ერთობა—პროგრესის'' პროკლამაციაში დაყრილ ხმებს და სხვათა შორის ამბობს:

,,მამულიშვილნო! თქვენ მიერ არჩეული და თქვენი უზენაესი სურვილების მატარებელი მეჯლისი ღვთისა და ქვეყნის წინაშე ფიცით ამოწმებს, რომ სტყუის ვინც ახე ამბობს, ის უთუოდ ხალხის მტერია'' და შემდეგ განაგრძობს: ჩვენ გიგზავნით მოციქულე ს და გახარებთ სასიხარულო ამბავს, რომ საქართველოს მთავრობამ რაც გვითხრა, რასაც დაგვპირდა იმ თავითვე, კიდეც ხელ მტკიცედ აგვისრულებს: სამუსლიმანო საქართველოს ავტონომია, რაც უკვე აღნიშნულია დამფუძნებელ კრებაში დასამტკიცებლად განმზადებულ კონსტიტუციის მე-120 ,,მუხლშიო'' და სხვ.

ამას გარდა, მოსული ცნობებით ვტყობილობთ, რომ მეჯლისს გადაუწყვეტია დაგზავნოს თავისი წევრები პროპაგანდის გასაწევად, ხალხი არ მოსტყუვდეს და არ გაებას საქართველოს მტრების მიერ ცბიერად დაგებულს მახეში. და მოუწოდოს მას იფხიზლოს, იმოქმედოს გაერთიანებულ საქართველოს სიმტკიცის დასაცავად. ჩვენ დიდის სიამოვნებით ვეგებებით მეჯლისის ამ შეგნებულ აქტიურ ნაბიჯს. მეჯლისის ეს ახალი პოლიტიკური საქმე მთელს საქართველოში დიდს სიხარულს გამოიწვევს და კიდევ უფრო განამტკიცებს ჩვენს ერთობას. მეჯლისს ჩვენ ყოველთვის ვუყურებდით, როგორც საქართველოს საიმედო მეთაურ დამხმარე ძალას და დასაყრდენობს; ჩვენ ყოველთვის დარწმუნებული ვიყავით მეჯლისის წევრების და მის თავმჯდომარის ქართულ შეგნებულ პატრიოტიზმში. ეს მათი ახალი ნაბიჯი ჩვენთვის მოულოდნელი არ იყო, მაგრამ სწორედ ამიტომ იგი კიდევ უფრო მეტის სიხარულით გვავსებს.

„ქუდზე კაცისთვის".

აზერბაიჯანი ლენინს უჭირავს. სომხეთი—ქემალ ფაშას. დიდი ხანია, რაც ორივემ ერთმანეთს ხელი ჩამოართვეს და ხელი მიჰყვეს განთავისუფლებული ერების კვლავ დამონავებას! ამიერ კავკასიაში დავრჩით მარტო ჩვენ, დამოუკიდებელი და თავისუფალი. საქართველოს აოხრებას ლამობს დღეს მოსკოვიც და ანგორაც. ვდგევართ უტყუარი საფრთხის წინაშე. არ ვიცით მხოლოდ, ორივე ერთად შემოგვიტევს, თუ თვითეული ცალ-ცალკე. ჩვენ მზად უნდა ვიყოთ ორივეს დასახვედრათ. ჩვენს სამშობლოს ერთსა და იმავე დროს ხში რად შეუმართავს იარაღი სხვა და სხვა მტრისათვის. განწირულებას გაუზრდია მისი წინააღმდეგობის ძალა და მაღალ ხარისხამდე აუყვანია თავდადების ენერგია. უსწორო პირობებში მას არა ერჯელ გამოუტანია დიდი გამარჯვება; მტერი დაულეწნია და განუვრძვია თავისი ისტორიული გზა, მეტის განცდით და მეტის სილიერი ავლადიდებით დატვირთულს. ამ დიდი ომების შემდეგ, მას მისცემია მეტი იერი, მეტი შინაარსი და ხასიათი. მაგრამ ამის სანაზღაუროთ ყოველთვის მეტი წონა სხვერპლი გაუღია.

სწორეთ ამიტომაც ყოფილა ჩვენი ხალხისათვის განსაკუთრებით ტკბილი და სათაყვანო თავისი მიწა, რჯული და ერონნება: სხვერპლთა სიჭარბეს განუდიდებია შენარჩუნებულის ხარისხი.

ისტორია გვკდის სახელოვან წინაპართა დღევანდელ ნაშიერს. განახლებულმა საქართველომ ამ ორი წლის განმავლობაში განიცადა წინა ათასი წლების მრისხანებათა მსგავსება.

დაამტკიცა, რომ ღირსია წარსულის და რომ მკლავი [illegible] მორბედი ჯაჭვივით, ჩვენი ერთი მუჭა ჯარი გარს უვლიდა შეუსვენებლივ საქართველოს საზღვარს. თვალი გვაქვს გაჩვეული, და ვერ ვხედავთ ქართველი ერის მიმდინარე ტიტანიურობას. ეს ერთი დაუსრულებელი საოცრებაა! მაგრამ ჩვენ გვაკლია სიშორის მანძილი ამ ამბების მიმართ და მიტომაც ვერც ვაფასებთ ჯეროვანად.

მაგრამ დღეს ამ საოცრებამ ფანტასტიური განი და სიმაღლე უნდა მიიღოს. ამალამის ძილში ერმა უნდა ჩასტოვოს ამ სამი საშინელი წლის დაქანცულობა და აღსდგეს ხვალ ხელუხლები ენერგიის სიახლით.

სამშობლოს შვილნი ერთი მეორეს უნდა ასწრებდნენ სხვერპლის გაღებაში. წარსულში ქართველს არ გააჩნდა რაიმე შეულეველი სხვერპლი. ერის ნამუსს დღევანდელი ქართველიც არ შეურაცყოფს. არ არის საგანი, რომელსაც იგი არ გასწირავს თავის ქვეყნის დასაცავად. სამშობლოს სიყვარულმა ქართველ დედას მკერდიდან თავისი ჩჩვილიც უნდა მოსწყვიტოს; ქართველ ვაჟკაცს—სიცოცხლის უკანასკნელი ბგერა; ქართულ ოჯახს—უკანასკნელი ავეჯი. სიყვარული შეიქმს ერის ენტუზიაზმს და ერთსულოვნებას. ამ სიყვარულმა უნდა კვლავაც დაიხსნას ჩვენი სამშობლო.

,,ქუდზე კაციო''!

ასე იძახდნენ ჩვენი წინაპრები გაჭირვების ჟამს! ჯერ ჩვენ ეს დრო არ დადგომია; მაგრამ თუ გარემოებამ ეს მოიტანა და გადმოგვძახეს: ,,ქუდზე კაციო'',—მზად უნდა ვიყვნეთ! ,,ქუდზე კაცისგან'' შემდგარი ჯარი უნდა გალომდეს საზღვრის დაცვაში. მთელმა ერმა უნდა განიწამოს თავისი თავი და გამოისყიდოს სამშობლო. ჩვენ შევძლებთ ამას.

მაშ ვემზადოთ ,,ქუდზე კაცისთვის''. ვემზადოთ გამარჯვებისთვის!

სპ. კედია.

ფელეტონი.

დეპუტატის სახელით.

არ მახსოვს რომელი მწერალი ამბობდა: ,,სახელოვანი ადამიანი კიდევ უფრო მაღლდება, მით თუ იგი თავისი სახელით არ სარგებლობს.''

სამწუხაროთ, დამფუძნებელ კრების ზოგიერთ წევრს, თუ სახელი დიდი არა აქვს, სამაგიეროთ თავის თანამდებობით მეტის მეტათ სარგებლობს:

თქვენ სდგეხართ რომელიმე ბობოლას რიგში და ბედის მორჩილი უცდით თქვენს დროს, მაგრამ მოაწია დრომ და თქვენ მაინც ვერ შედიხართ, რადგან რიგს გარეშე მიდის ვიღაც უცნობი, როგორც

დამფუძნებელი კრების წევრი.

ან და მატარებელში, დიდი ბრძოლით იშოვეთ ადგილი, მაგრამ მას ხელიდან გაცლიან—

დამფუძნებელი კრების წევრისათვის.

მაგრამ ეს კიდევ შესაწყნარებელი სარგებლობაა დიდი თანამდებობის პრივილეგიებით; არიან ისეთი დეპუტატები, რომელთაც დიდი სახელი, მაინცდამაინც არა აქვთ, მაგრამ თანამდებობას შესანიშნავათ იყენებენ, თავის მატერიალურ ინტერესებისათვის.

ამ რამოდენიმე ხნის წინეთ, თამამშევის ქარვასლასთან სადაც ,,კახეთის'' საზოგადოების სავაჭროა მოთავსებული, გამვლელი, უსათუოთ შეამჩნევდა ერთ აღელვებულ დეპუტატის სახეს:

იგი ედავებოდა: სასამართლოს ბოქაულს, მილიციონერებს და მაღაზიის პატრონებს:

დამფუძნებელი კრების წევრის აღელვებას, რასაკვირველია სრული საბუთი ჰქონდა:

მან, როგორც ნაფიცმა ვექილმა სასამართლოში საქმე წააგო და მისი კლიენტი დაკავებულ ბინიდან გადმოიყვანეს: სასამართლოს დადგენილება, დაუყონებლივ იქნა სისრულეში მოყვანილი ბოქაულის მიერ. არავითარმა საშუალებამ არ გასჭრა: ნაფიცმა ვექილმა ბოქაულის ,,უკანონო'' მოქმედების შესახებ მიმართა მილიციას, მაგრამ არც ამან იმოქმედა: მილიცია დარწმუნდა ბოქაულის მოქმედების კანონიერებაში და საწინააღმდეგო ზომები არ მიიღო. ნაფიცმა ვექილმა მილიციის უფროს მიმართა—არც ამან გასჭრა;

გამწარებული ვექილი ჰყვიროდა და ბოქაულისაგან დადგენილების გადადებას ითხოვდა მუქარით:

„ქვეა, როგორც დამფუძნებელი კრების წევრი!

არც ამ საშუალებამ გასჭრა, რადგან როგორც სჩანს, ძალიან გახშირდა ამ თანამდებობით სარგებლობა.

ეს ნაფიცი ვექილი გახლდათ დამფუძნებელი კრების წევრი სამსონ დადიანი.

და იცით რით იმართლებს თავს გაზეთებში დღეს ეს დეპუტატი, უკვე, როგორც ნაფიცი ვექილი?

,,ჩვენის აზრით, სხვა და სხვა შეცდომების გარდა ოლქის სასამართლომ უმართებულოდ დაუშვა დადგენილების აღსრულება, რომელიც ერთობ გულმოდგინე ბოქაულმა იმავე დღეს ორი საათის განმავლობაში შეასრულა''.

ეს არის ამონაწერი დამფუძნებელი კრების წევრის წერილიდან!

კომენტარიები მკითხველისათვის მიგვინდვია.

ლ. ხარბიელი.

—

მინაწერი: „სახალხომ" თავის [illegible] ფარი წერილით, თითქმის მოიწადინა ჩემი და ?-5 გ. გვაზავას ,,განადგურება''! ამ გაზეთთან კამათი და ისიც ისეთი წერილის შესახებ, მე დამცირებათ მიმაჩნია, ხოლო რაც შეეხება იმ ბრალდებათ, რომელნიც ბ გ. გვაზავას თავს მოახვიეს, იგი თვით გასცემს პასუხს და მას ჩემი ვექილობა სრულებით არ ესაჭიროება.

ლ. ხ.

საქართველოს კონსტიტუციის საკითხი.

დამფუძნებელ კრების მორიგ საკითხებში უკვე შეტანილია საქართველოს კონსტიტუციის საკითხი. კონსტიტუციის განხილვის წესის შესამუშავებლად ნოემბრის 10 შესდგა დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის, საკანონმდ. კომისიისა და ფრაქციათა წარმომადგ. შეერთებული კრება, რომელმაც გადასწყვიტა კონსტიტუციის განხილვისათვის დაინიშნოს ხოლმე განსაკუთრებული სხდომა (მორიგ სხდომების გარეშე) კვირაობით.—სხდომა დაიწყება დილის 10 საათზე და დასრულდება ნაშუადღევის 3 ს.

პირველი სხდომა კონსტიტუციის განხილვისათვის დანიშნულია კვირას, ნოემბრის 21 ს.

1.—დამფუძნებელ კრებაში შეტანილი პროექტი კონსტიტუციისა, განხილულ უნდა იქნეს შემდეგი წესით:

2.—პირველად უნდა განხილულ იქნეს კონსტიტუციის ძირითადი საფუძვლები (პირველი განხილვა). ამის შემდეგ უნდა გადასწყდეს კენჭის ყრით საკითხი თავიზრივ განხილვაზე გადასვლის შესახებ.

3. თავიზრივი განხილვა იწყება ამ თავისი ძირითადი დებულებათა საზოგადო განხილვით (მეორე განხილვა), რომლის შემდეგ კენჭის ყრით ჰწყდება საკითხი მუხლობრივ განხილვაზე გადასვლის შესახებ (მესამე განხილვა).

4.—მეორესა და მესამე განხილვას შუა უნდა გავიდეს არა ნაკლებ ათი დღისა.

5.—შესწორებანი და დამატებანი, ან დამატებითი მუხლები განხილვის თავისა, უნდა წარედგინოს დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმს არა უგვიანეს სამი დღისა, მეორე განხილვის შემდეგ [illegible]

დღეს:

ლიონის ცნობით ვრანგელის ლაშქარი ბოლშევიკების წინააღმდეგ იერიშებზე გადადის.

ბოლშევიკური ცნობით რუსეთში საალყო წესებია გამოცხადებული.

ლიონის ცნობით ბელგიაში კოალიციური მთავრობა სდგება

წ ე რ ი ლ ე ბ ი.

მეთაური: აღმაშფოთებელი ამბავი.
მეჯლისის მოწოდება
სპ. კედია: პურზე კაცისთვის.
ლ. სარმიელი: ფურცლები
გ. გვაზავა: კიდევ განმარტება.
პარტიკულიარიზმი სასკოლო საქმეში.
ს. ქვარიანი: სიძვირესთან ბრძოლა.
ჩვენი კორესპონდენტები:
ქუთაისი.

უმის განკარგულებით გაეგზავნება საკონსტიტუციო კომისიას, რომელმაც თავისი დასკვნა უნდა წარმოუდგინოს პრეზიდიუმს არა უგვიანეს სამი დღისა.

6.—პრეზიდიუმი შემოტანილ შესწორებებს და დამატებებს ამ დასკვნითურთ უგზავნის დამფუძნებელ კრების ყველა ფრაქციას ორი დღით ადრე მაინც იმ სხდომამდე, როდესაც მესამე გმნხილვა არის დანიშნული.

7. მესამე (მუხლობრივი) განხილვის შემდეგ თავმჯდომარე შეეკითხება კრებას: ინებებს თუ არა იგი პირობით მიიღოს განხილული თავი კონსტიტუციისა მთლიანად.

8.—თავის პირობითი მიღების შემდეგ შეიძლება მხოლოდ ისეთი შესწორების შეტანა, რომელიც შეეხება მუხლთა შინაგან წინააღმდეგობას, ან თავთა თუ მუხლთა წყობას. ეს შესწორება შემოტანილ უნდა იქმნას კონსტიტუციის ყველა თავების პირობითი მიღების შემდეგ სამი დღის განმავლობაში, ან უფრო ადრე გაეგზავნოს საკონსტიტუციო კომისიას დასკვნის წარმოსადგენად თანახმად მე 5 მუხლისა და ეცნობოს ამ დასკვნითურთ ყველა ფრაქციას ორი დღით მაინც ადრე იმ სხდომამდე, როცა მე-4 განხილვა იქნება დანიშნული.

9.—მეოთხე განხილვა შეეხება მხოლოდ იმ საკითხს, რომლის შესახებ შესწორება იყო შემოტანილი; ამ განხილვის შემდეგ თავმჯდომარე შეეკითხება კრებას, ინებებს თუ არა იგი დაამტკიცოს განხილული თავი კონსტიტუციისა მთლიანად.

10.—თვითეულ თავს ცალ-ცალკე უნდა ეყაროს კენჭი, შემდეგ მთელს კონსტიტუციას მთლიანად. ამნაირად დამტკიცებული პროექტი კონსტიტუციისა, უნდა გადაეცეს სარედაქციო კომისიას საბოლოო ტექსტის შესამუშავებლად, რომელიც განსახილველად და დასამტკიცე- [illegible]

11.—[illegible]

12.—[illegible]

კიდევ განმარტება

[illegible]

ამ ორი თვის წინად ჩემთან შემოვიდნენ რამოდენიმე პატივსაცემი პირი და ამიხსნეს ის გაჭირება, რომელშიდაც ჩავარდა სამუსულმანო საქართველო მის შემდეგ, რაც ინგლისელები წავიდნენ ბათომიდან და ეს მხარე შემოუერთდა საქართველოს. ბ-ნი ერაძის პოლიტიკამ ბოლო მოუღო ვაჭრობა-მრეწველობის ბევრ დარგს... მეუბნებოდნენ—„თუ საქართველოდან მეტად გაძნელდა რაიმე საქონლის გატანა საზღვარ გარედ, ნება მაინც მოგვეცით საქართველოს საზღვარ-გარეშე შევიძინოთ საქონელი და საქართველოს ტერიტორიაზე გავატაროთ იგიო“. ის აჭარლები, ვისთვისაც მე ავიღე სატრანზიტო ნებართვა, დიდი ხანია, არიან ჩვენი მომხრენი, რამოდენიმე წელიწადი მუშაობას აწარმოებდნენ აჭარაში იქაური ოსმალური ორიენტაციის გადასატეხად ჩვენდა სასარგებლოდ. მეჯლისის ცნობილი დადგენილება და ბათომის არჩევნები მაშინ, როცა იქ ჯერ კიდევ ინგლისელები ისხდნენ შედეგი იყო მათი მოღვაწეობის და მათი ჩვენდამი ნდობისა... რა რომ მივიღე ყველა ეს მხედველობაში და განსაკუთრებით ჩვენი პოლიტიკური ინტერესი სამუსულმანო საქართველოში, მე ვიგრძენ, რომ ვალდებული ვარ დავეხმარო მათ, ვალდებული ვარ, როგორც პოლიტიკური მოღვაწე.

აი ზნეობრივი მოტივი ჩემი მოქმედებისა. ასე მოვიქეცი მე. ასე მოვიქცევი ყოველთვის ამისთანა შემთხვევაში.

„სახ. საქმემ“ ალბად არ იცოდა ყველა ეს გარემოება, მაგრამ მით უფრო ვალდებული იყო იგი დროზე აელაგმა თავისი თავქარიანი თანამშრომელი.

დამფუძნ. კრების წევრი
გ. გვაზავა.

პ. ს. უმორჩილესად ვთხოვ „ერთობას“ და „სახალხო საქმეს“ გადაბეჭდონ ეს ჩემი წერილი.

გ. გ.

ევჰ. გემეჭკორი მოლი-რენან.

[illegible]

არა ვართ იურიდიულადაც ცნობილი.

ეს გარემოება ასუსტებს ჩვენს სახელმწიფოებრივ ორგანიზმსა და ხელს გვიშლის ევროპასთან სალი ეკონომიური კავშირი დავიჭიროთ.

ჩვენს ერს აქვს ღრმა რწმენა და იმედი, რომ ივი ხაფრანგეთში და მის სახელოვან პრეზიდენტში დამხმარე ძალას იურიდიულადაც საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობის საკითხში.“

ბ. მილიერანმა დარწმუნებით უპასუხა, რომ საფრანგეთი პატივისცემითა და სიყვარულით უყურებს საქართველოსა და მის მთავრობასა, და რომ ამ მხრით აღმოჩენილი იქნება ყოველგვარი დახმარება. პრეზიდენტმა აღნიშნა ისიც, რომ საფრანგეთის რესპუბლიკის მთავრობა დიდის ინტერესით ადევნებს თვალ-ყურს საქართველს შინაური ორგანიზაციის საქმეს. რაც შეეხება დამოუკიდებლობის იურიდიულად ცნობის საქმეს,—რასაც საქართველო შენატრის,—საფრანგეთის რესპუბლიკის მხრით ამ საქმეში იგი სრულებით უზრუნველ ყოფილია.“

სამხედრო სამზადისი საქართველოში.

ბრძანება. თანახმათ მთავრობის თავმჯდომარის ბრძანებისა გენერალური შტაბის უფროსი აცხადებს შემდეგს.

1) მობილიზაციის დროს გაუქმებულია ყოველგვარი შეღავათი და გაწვეულ უნდა იქმნან სამობილიზაციო წლებში დაბადებულნი ყველა სათადარიგო და მოლაშქრე ჯარის კაცნი, მიუხედავათ მათ სამოქალაქო თანამდებობისა.

2) სამობილიზაციო წლებში დაბადებულნი სამხედრო ერთეულებ დაწესებულებებში და აგრეთვე სახალხო გვარდიაში ნებით დაქირავებულნი მოსამსახურენი გადაირიცხონ ნამდვილ სამსახურში თანახმად მოლაშქრე და სათადარიგო ჯარის კაცთა გასაწვევ დასტურის 15 მუხლისა თავიანთ თანამდებობას დატოვებით მხოლოდ 20 ნოემბრამდის და მაშინ—კი მაინც დაუყოვნებლივ გაიგზავნონ სამხედრო ერთეულებში.

3) აგრეთვე 20 ნოემბრამდის გამოცხადების ვადა მიეცეს სამაზრო, სამოქალაქო და რკინის გზის მილიციონერებსა და ქალაქ ტფილისის თვითმართველობის გამგეობის იმ წევრებს, რომლებსაც აბარია სამხედრო განყოფილებათა საქმის-მწარმოებლებს, რის შემდეგ ისინიც უნდა გაიგზავნონ სამხედრო ერთეულებში.

4) კატეგორიულად ებრძანება რესპუბლიკის ყველა სამხედრო სამოქალაქო და საზოგადო დაწესებულებათა უფროსებს შეწყვიტონ ამა. თუ იმ გასაწვევებზე გამოცხადების ვადის გაგრძელების შესახებ ყოველგვარ შუამდგომლობათა აღძრა და დაუყონებლივ გაათავისუფლონ ისინი მიმღებ კომისიაში გამოსაცხადებლათ. (ს. დ. ს.)

სახალხო გვარდიის მობილიზაცია. სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბის მიერ გამოცხადებული იყო მთელ რესპუბლიკაში მობილიზაცია ათი დღის ვადით განმეორებითი სამყობრო მეცადინეობისათვის. სახალხო გვარდია უნდა შეკრებილიყო ნოემბრის 8 ს. როგორც მთავარ შტაბს ატყობინებენ ყველა ოლქიდან, მობილიზაცია მთელს რესპუბლიკაში ბრწყინვალეთ ჩატარებულა. ორი დღის განმავლობაში მთავარი შტაბის ბრძანება სისრულეში იქნა მოყვანილი და მთელი გვარდია ფეხზე დადგა...

მეცადინეობა სწარმოებს.

ბრძანება რესპუბლიკის ჯარების იმართ. ნოემბრის 10 დავბრუნდი შვებულებიდან და შევუდექი ჩემი მოვალეობის ასრულებას. დღეიდან ჩემი მოვალეობის დროებითი აღმასრულებელი გენერალი ოდიშელიძე თავის პირდაპირი მოვალეობის ასრულებას დაუბრუნდება. სამხედრო მინისტრი გრ. ლორთქიფანიძე (ს. დ. ს.)

სომხეთის მდგომარეობა.

ერევანი. „არაჩი“ შემდეგნაირათ ასურათებს სომხეთის შინაურ მდგომარეობას: მთელი რესპუბლიკა გადაქცეულია შეიარაღებულ ბანაკად. ჯარი იგზ. ფრონტებზე. ყველა პოლიტიკური ორგანიზაცია ცდილობს მთელი ძალ—ღონით დახმარება გაუწიოს მთავრობას. მტერი შეუპოვარი და დაუნდობელია. მთავრობის განკარგულებით გამოცხადებულია ახალი მობილიზაცია, მთავრობის მიმართვამ სასურველ შედეგს მიაღწია. ჯარში ეწერება მრავალი მოხუციც. მტერის გასადევნათ საჭიროა მთლიანი ეროვნული ჯარი. მომავალში სომხეთი თავის არსებობის უზრუნველსაყოფათ უნდა შეიქნეს მკაცრი და დაუნდობელი. ჯერ კიდევ დიდხანს სომხეთი უნდა იქნეს გადაქცეული შეიარაღებულ ბანაკათ. ეს აუცილებელია, წინააღმდეგ შემთხვევაში სომხეთი გადაიქცევა მხოლოდ უბრალო გეოგრაფიულ ტერმინათ, რომელიც საინტერესო იქნება მხოლოდ მომავალ ისტორიკოსებისათვის.

(ს. დ. ს.)

ბოლშევიკები ანატოლიაში.

ანატოლიაში 150 მდე რუსის ბოლშევიკი (წითელ არმიელი და სხვა და სხვა ორგანიზაციების წარმომადგენელი) იმყოფება. ამათი საშინელი საქციელი აღელვებს მუსულმანობას, ბოლშევიკები თვრებიან, სძარცვავენ ხალხს, აუპატიურებენ ქალებს და იტაცებენ ფულს. ხალხი წყევლა-კრულვით იხსენებს ყველა იმათ, ვინც მუსლიმანი ხალხი რუსის ბო- [illegible]

სტამბოლის ცნობები.

ქემალის ზურგში

ბერძნული ჯარი 23 ოქტომბრიდან სერიოზულ ოპერაციებს აწარმოებს მცირე აზიაში ქემალის წინააღმდეგ. ამ დღეებში მოელიან ძლიერ დესანტის გადასხმას ანატოლიაში.

— სტამბოლიდან მოსულ ცნობებიდან სჩანს, რომ ბერძნების გადაწყვეტილებაა კავკასიის ასპარეზზე მომქმედ ქემალის ჯარების სრული მოწყვეტა და იზოლიაცია,

(ბ. ფ.)

ქიამილ ფაშის დელეგაცია ჩრდილოეთ-კავკასიაში.

მოსკოვიდან ბაქოსკენ მომავალი ქიამილ ფაშის დელეგაციამ საგანგებო მინდობილობით ჩამოიარა ჩეჩნეთი, ინგუშეთი, და დაღესტანი. დელეგაციის უფროსია „ოსმალეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა კომისარი“ ბექირ-სამიბეი.

უკანასკნელი ცნობების მიხედვით, დელეგაცია მოსკოვის მთავრობამ ვლადიკავკაზიდან გაიწვია სასწრაფოდ. დელეგაციის გაწვევას მოსკოვში, კავშირი აქვს, სომხეთზე ქიამილ ფაშის შეტევასთან.

(„ს.ლ.“)

გვარდია და სკოლა.

სამტრედიაში ადგილობრივმა გვარდიის შტაბმა მოახდინა პირველი დაწყებითი უმაღლესი შკოლის რეკვიზიცია, შეწყვეტია მეცადინეობა მოწაფეებსა და მუშებს და თვითონ დაბინავდა.

საალყო წესები საბჭოთა რუსეთში.

ბათომი. ბოლშევიკური ცნობის თანახმად ცენტრალური რუსეთის ორმეტ გუბერნიაში მათ შორის მოსკოვსა და პეტროგრადშიც გამოცხადებულა საალყო წესები.

(„ზ.ბ.“)

ვრანგელის გამარჯვება.

თავრიდის ჩრდილოეთით ვრანგელის ჯარმა უკანასკნელ ბრძოლებში თავგან წირულება და გმირობა გამოიჩინა. წითლები დიდათ დაზარალდნენ. თეთრი ჯარის ქვეითა ნაწილმა წითელთა ცხენოსნები 60 ფეხის ნაბიჯზე მიუშვა, და შემდეგ უკან დაედევნა ახლა ინიციატივა თეთრი ჯარის ხელშია.

(ს, დ. ს.)

ერთა ლიგა.

მილანი. ერთა ლიგამ განიხილა რა საბჭოთა რუსეთის საპროტესტო ნოტა ბესარაბიის რუმინეთზე შეერთების გამო, ჩინეთის პროტესტი შანტუნს შესახებ და სამხრეთ სლავიისა ადრიატიკის შესახებ, დაადგინა სათანადო შუამდგომლობანი უკუაგდოს.

(ს. დ. ს.)

ანტიბოლშევიკური ფრონტი

ანტიბოლშევიკურ ძალებს შემდეგი ადგილები უკავიათ: დასავლეთით გენ, ბალახოვის ჯარს უჭირავს გომელი, გენერალ გორემიკინისა და მელნიკოვის კავალერიას ჟმერინკა და იამპოლი. იერიში მიაქვთ ბერდიჩევზე.

(ს. დ. ს.)

ანტანტი და საბჭოთა რუსეთი.

მოსკოვი. 10—11. „ცენ. აღმ. კომ. უწყებები“ მოწინავე წერილში სწერს: „ინგლისის სამხედრო გემებმა შავ ზღვაზე დააკავეს იტალიის გემი „ანკონა“ რომელსაც ნოვოროსიისკში საბჭოთა რუსეთისათვის საქონელი მოჰქონდა. ეს საქციელი ინგლისელებმა ახსნეს იმ გარემოებით, რომ მათ ეჭვი აუღიათ თითქოს ამ გემს საიდუმლოთ იარაღი მოჰქონდა. მაგრამ როდესაც გამოირკვა, რომ „ანკონაზე“ იარაღი არ იყო, გემი მაინც არ გაუშვეს, ეს ნიშნავს იმას, რომ ინგლისის მთავრობამ საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ ბლოკადა განაახლა. ეს მან მოახდინა საიდუმლოდ, ვინაიდან რუსეთის ნაპირების ბლოკადის ქვეშ გამოცხადების შესახებ არავითარი ოფიციალური განცხადება არ ყოფილა და ეს შევიტყვეთ პარიზში გამოცემულ თეთრგვარდიელთა გაზეთით. რომელმაც როგორც ახალი ამბავი ეს ცნობა ტაიმსიდან გადმოიღო ამ რიგად მთელი ქვეყანა გაიგებს, რომ სტამბოლში მყოფმა მოკავშირეთა კომისიამ დაადგინა გამოაცხადოს შავ ზღვაზე ნაწილობრივი ბლოკადა, სხვა სახელმწიფოები ინგლის და საფრანგეთის გარდა ამ ზომას არ თანაუგრძნობენ, ყოველ შემთხვევაში გაზეთებში იყო ცნობა, რომ შეერთებულმა შტატებმა უარი განაცხადა რუსეთის ბლოკადაში მონაწილეობის მიღებაზე. დღეს დეპეშა იუწყება, რომ იტალიის მთავრობაც არ ყოფილა თანახმა ამ დადგენილებისა, რომელიც ეწინააღმდეგება უმაღლეს ეკონომიურ საბჭოს გადაწყვეტილებას არ ჩაერიონ რუსეთის შინაურ საქმეებში.

აშკარაა ამ ზომის მიღებას წინ უსწრებდა მოლაპარაკება ანტანტის სახელმწიფოთა შორის და აშკარაა ისიც, რომ ინიციატივა ამ ბოროტმოქმედებაში ეკუთვნოდა იმავე საფრანგეთსა და ინგლისს. რით უნდა გაამართლოს ინგლისის მთავრობამ ბლოკადის განახლება [illegible]

პირველი, რომელიც გაზ. „ტაიმს“ მოყავს, ამბობს, რომ ამის მიზეზი იყო შესაძლებლობა ვრანგელსა და ბოლშევიკების შორის მეკობრულ ომის დაწყებისაო, სრულიად გაუგებარია რას ნიშნავს ეს, ინგლისის მთავრობას, შავ ზღვაზე მეკობრულ ომის დაწყების ხელის ხელის შესაშლელად, იმათზე უკეთესი ვერაფერი მოუგონია, რომ თვითონ დაიწყოს ასეთი მეკობრული მოქმედება საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ. მეორე განმარტება, რომელიც ინგლისურ წყაროებიდან გამოდის, ამბობს, რომ ინგლისის მთავრობა ვრანგელის მხრით მოქმედების შიშით, თავის მხრივ ზომებს იღებს. გაუგებარია რა მოქმედებაზე არის აქ ლაპარაკი. თუ ვრანგელის მიერ საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ წარმოებულ მოქმედებაზე არის ლაპარაკი, რატომ საბჭოთა რუსეთის ზღვის ნაპირები უნდა გამოაცხადონ ბლოკადის ქვეშ; ინგლისის ამირბარების მხრივ ეს დიდი ზრუნვა იქნებოდა ჩვენი ინტერესების დასაცავად. მაგრამ ჩვენ არ გვითხოვნია ასეთი დახმარება. შეიძლება ინგლისის მთავრობას ეშინია მტრული მოქმედებისა ვრანგელის მხრით. ესეც ყოვლად გაუგებარია, ეს რომ ასე ყოფილიყო, რატომ ბრიტანეთის მთავრობა ვრანგელის ასეთ მოსალოდნელ საფრთხეზე უპასუხებს საბჭოთა ნავთსადგურებს ბლოკადით და ამავე დროს ყირიმის ნავთსადგურებში აგზავნის გემებს ყირიმის ლტოლვილთა მდგომარეობის შესამსუბუქებლად საქმე გამორკვეულია. ინგლისის მთავრობა ანახლებს სამტრო მოქმედებას საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ, გავიხსენოთ ჩვენ მიერ ნიკოლაევში წყალქვეშა ნავის ჩაშვება რის გამო, გამოწვეულია კერზონის მუქარა. არა; ვრანგელის ფლოტის ეშინია ინგლისის მთავრობას, არამედ მას ეშინია ჩვენი წყალქვეშა ნავისა. ეშინია არა ამ ნავის თავდასხმისა ბრიტანეთის ფლოტს ეშინია ვრანგელის წინააღმდეგ მიმართულ ჩვენი ოპერაციების. ინგლისის მთავრობა დიდხანს ეძებდა მიზეზს თავდასახმელად და ვრანგელის დასახმარებლად. ჩვენ ველით ინგლისის მუშების გადამწყვეტ და აქტიურ პროტესტს ინგლისის ასეთ პროვოკაციულ ზომების გამო, რომელთაც იწვევს იგი საბრძოლველად არა მარტო რუსეთის ხალხს, არამედ ინგლისის პროლეტარიატსაც.

უცხოეთში

ინტერნაციონალური ეკონომიური კავშირი.

ოქტომბრის 5 ს „ტან“-ში მოთავსებულია შემდეგი წერილი: „ავინიონის სავაჭრო პალატამ, როგორც ყველა სხვა ფრანგულმა სავაჭრო პალატებმა ფრანკფურტიდან მიიღეს წინადადება, რომელმაც საერთო ყურადღება მიიპყრო. წინადადება ეხება ინტერნაციონალური ეკონომიურ კავშირის დაარსებას, რომელიც დაწყებულია 1920 წ. მაისის პირველიდან. კავშირმა უნდა შეაერთოს ყველა ქვეყნისა და ყველა ერთა კომერსანტები, რომელნიც დაინტერესებულნი არიან მსოფლიო ვაჭრობა მრეწველობის საქმეში. კავშირს ექნება მხოლოდ ეკონომიური მიზნები, გარეშე ყოველგვარი პოლიტიკური ტენდენციისა; კავშირის მიზანია: 1) მოაწყოს და მფარველობა გაუწიეს ყველა ერთა მრეწველობასა და ვაჭრობას, 2) ხელი შეუწყოს მშვიდობიანობის ხანგრძლივად განმტკიცებას.

კავშირის გამგეობა შესდგება კავშირში ყველა მონაწილეთა ერთა წარმომადგენლებისაგან. კავშირის ინიციატორები შემდეგი სიტყვით მიმართავენ დანარჩენ სახელმწიფოებს: „გთხოვთ გვაუწყოთ, გსურთ თუ არა ჩვენთან ერთად ამ კავშირში მუშაობა და თუ თქვენი პასუხი დადებითი იქნება მაშინ ისიც გვაუწყეთ, იყოლიებთ თუ არა თქვენს წარმომადგენელს კავშირის კომიტეტში“.

ბურცევი და ლენინი.

„ობშჩეე დელოში“ ბურცევი სწერს: მე ვამტკიცებ, რომ 1914 წლის აგვისტოდან გერმანელებმა პირადად ლენინს მისცეს 70 მილიონზე მეტი მარკა მოკავშირეთა ქვეყნებში ბოლშევიკურ ორგანიზაციებისა და აგიტაციის მოსაწყობად ციმიერვალდისა და კინტალის კონფერენციებიც ლენინმა მოაწყო გერმანელების ფულებითა და გერმანელთა შტაბის დახმარებით 1915 და 1916 წლებში ლენინი იღებდა ფულებსა და ინტრუქციებს ბერნში მყოფ გერმანიის საელჩოსაგან დასასრულ ბურცევი მიჰმართავს საფრანგეთის კომუნისტებს კაშენსა და ფროსსარს შემდეგის სიტყვებით:

„თქვენი ბელადი ლენინი, რომლის ყურმოჭრილი ქვეშევრდომნიც თქვენა ბრძანდებით, არის გერმანიის აგენტი და მოღალატე რუსეთისა, იმას მეოხებით გერმანელებმა ბევრი სისხლი დაღვარა, როგორც რუსეთში, ისე საფრანგეთში და ერთი წლით კიდევ გაახანგრძლივა ომი. ჩვენი, რუსი პატრიოტების პარიზში გახლით ამ ბრალდებას, იმიტომ რომ ერთის მხრით თქვენი დახმარების ბრალია, რომ ლენინმა ამდენხანს ფეხი მოიმაგრა. თქვენ მიერ მოტყუებულ დემოკრატიის სახელით თქვენ ამხნევებთ მას და მხარს უჭერო ამ მოღალატეს.

უცნობები

ს. დ. ს. საინფ. ბიუ. ცნობები.

შაქრის წარმოება საფრანგეთში.

პარიზი „ტანი“ საფრანგეთში შაქრის წარმოების გაძლიერებას აღნიშნავს. [illegible] ნააღმდეგ 1914 წ. როდესაც სულ [illegible] ნახ. მილ. კილო შაქარი დამზადდა, 19[illegible] წელში აგვისტოს 31-მდე 152.381.7[illegible] კილო შაქარი დაამზადეს. გაიზარდა [illegible] ქრის დამამზადებელ ქარხნების რიცხვ[illegible] შარშან იყო, 51. წელს კი 60.

სამხედრო ცნობა.

ლონდონი. (რადიო) სივაშისა და [illegible] რეკოპის რაიონში საარტილერიო [illegible] ძოლაა.

გენერალმა ვრანგელმა პრესის წა[illegible] მომადგენლებს განუცხადა: ამერი[illegible] წითელი ჯვრის საზოგადოების წარმ[illegible] მადგენელი კაპიტანი კილპატრიენი[illegible] კოვში ბოლშევიკებმა მოჰკლესო.

ფასების დაწევა.

ნიუ იორკი. პრესა იუწყება: უკანა[illegible] ნელ დღეებში შენიშნულია პირველ [illegible] ქონების საგნებზე ფასების მეტის [illegible] ტი დაწევა. სექტემბერში ოჯახის საშუალო ბიუჯეტს შეადგენდა 16 დოლა[illegible] რი წინააღმდეგ 17 დოლარისა. რომე[illegible] ლიც საშუალო ოჯახს სჭირდებოდა [illegible] ვისტოში.

იტალიის სოციალისტები.

რომი. რეჯიო დ. ემილიოში იტალი[illegible] სოციალისტების კონგრესი შესდგა. კონ[illegible] გრესმა რუსეთის რევოლიუციონურ [illegible] თოდების წინააღმდეგ გაილაშქრა [illegible] იმედი გამოსთქვა, რომ ბოლშევიზმი [illegible] გავრცელდება იტალიაში, რომელსაც წ[illegible] ნააღმდეგ შემთხვევაში სრული სიღა[illegible] ბე მოელისო. ამასთანავე კონგრესმა [illegible] ოსთქვა თავისი მტრული დამოკიდებ[illegible] ლება ვერსალის ხელშეკრულების მიმართ[illegible]

საფრანგეთის მემაღაროეთა ულტიმატუმი.

მოსკოვი. ნოემ. 10 საფრანგეთი[illegible] მაღაროელთა საერთო გაფიცვის საშ[illegible] როების წინ იმყოფება. მენაღაროე[illegible] ფედერაციამ მთავრობას ხელფასის მ[illegible] მატების პროექტი წარუდგინა. მაღარო[illegible] ების მესაკუთრეთა ასოციაციამ კატე[illegible] გორიული უარი განაცხადა მუშების მო[illegible] თხოვნილებაზე. მუშებმა ამ ჟამად ულ[illegible] ტიმატუმი წარადგინეს. თუ მუშების მო[illegible] თხოვნილება არ იქნა დაკმაყოფილებ[illegible] ლი, ისინი გაფიცვით იმუქრებიან.

ბრძოლა თეთრ ტერორთან.

ვინაიდან ირლანდიაში თეთრი ტერ[illegible] რი კვლავ მძვინვარებს, ამიტომ დაა[illegible] და საგანგებო კომიტეტი, რომლის [illegible] ზანსაც შეადგენს აიძულოს ბრიტან[illegible] თის მთავრობა ხეტი აიღოს მის პოლ[illegible] ტიკაზე.

მოსკოვი 10 ნოემბ. სამხედრო ცნობა[illegible] ყირიმის ფრონტი, პერეკოპის რ[illegible] ჩვენმა ჯარის ნაწილებმა სძლიეს მ[illegible] პირდაპირის ძლიერი წინააღმდეგობა [illegible] დაიკავეს მისი გამაგრებული პოზიცი[illegible] ბი პერეკოპთან: დაიკავეს სომხების ბ[illegible] ზარი და კარად-შანანი (?) დროზლო[illegible] დივიზიიდან ჩვენ 600 კაცი დავგნებ[illegible] ხელთ ვიგდეთ ზარბაზანი.

მოსკოვი, 10 ნოემბ. ავღანისტან[illegible] მისალმება. საბჭოთა რუსეთში მყოფ[illegible] ავღანისტანის ელჩმა მუჰამედ ვალ[illegible] ხანმა ამხ. ჩიჩერინს შემდეგი შინაარსი[illegible] დეპეშა გაუგზავნა: ღრმად პატივცემუ[illegible] ლო მოქალაქე ჩიჩერინო, კომუნისტუ[illegible] რევოლიუციის სამი წლის თავზე ავღა[illegible] ნისტანის მთავრობა მთელი შემადგენ[illegible] ლობით მხურვალე სალამს უძღვნის საბ[illegible] ჭოთა რუსეთის მთავრობას და თქვე[illegible] და გიგზავნით გულწრფელ სურვილ[illegible] იყვეთ გამარჯვებულნი ყველა საქმე[illegible] ში რუსეთის მშრომელ ხალხთა საკეთ[illegible] თილდღეოთ.

უელსის წერილი ბოლშევიზმის შესახებ.

რიგა. 8 ნოემბ. ინგლისის მწერალ[illegible] უელსი, რომელმაც ინახულა რუსეთი, ინგლისურ გაზეთებში რუსეთში მიღ[illegible] ბულ შთაბეჭდილებების შესახებ წერი[illegible] ლებს ათავსებს. იხილავს რა, რუსეთის ეკონომიურ მდგომარეობას, იგი მთელ პასუხისმგებლობას ევროპის იმპერია[illegible] ლისტებს აჰკიდებს თავზე.

ქვეყნის არევ-დარევის მიზეზათ უელ[illegible] სი სთვლის არა კომუნისტურ პრინცი[illegible] პების გატარებას, არამედ ინტერვენცი[illegible] და ბლოკადის შედეგათ. მთელ პასუ[illegible] ხისმგებლობას იგი საფრანგეთის მთავ[illegible] რობას და ინგლისის მოკავშირეთ აჰკიდ[illegible] თავზე. საბჭოთა პარტიას, მისი აზრით, მხარს უჭერს დარაზმული კომუნისტუ[illegible] რი პარტია და იგი (მთავრობა) ერთად ერთი მთავრობა არის, რომელსაც შეუ[illegible] ძლია იარსებოს რუსეთში. გლეხები უფ[illegible] რო კარგათ ცხოვრობენ, ვიდრე ოდესმე[illegible] დე. მათ არა სურთ საბჭოთა მთავრო[illegible] ბის ჩამოგდება, პირიქით, თავის კე[illegible] თილდღეობის მიზეზათ გლეხები მთავრობასა სთვლიან.—ბურჟუაზია გა[illegible] ბისწ ციმბირიდან,

ვლადივასტოკი. 6 ნოემბ. ამურ[illegible] ოლქში მაღაროების მეპატრონეებმა მი[illegible] ატოვეს თავისი ქონება და გაიქცნენ. [illegible] ლებულია ზომები მუშაობის აღსადგე[illegible] ნათ.

ტერორი კორეაში.

კორეას, რევოლიუციონერებმა მო[illegible] წყვეს რიგი ტერორისტულ აქტების. პოლიცია ჩხრეკას ახდენს. ალყ[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიონის ცნობები.

ვრანგელის ფრონტი.

გენ. ვრანგელი თავდაცვის ხაზს ამაგრებს. თავდაცვის ხაზის გამაგრების შემდეგ მისმა ჯარმა დიდი ზარალი მიაყენა ბოლშევიკებს. სივაშის რაიონში წითლების შეტევა შეჩერებულია.

სევრის ხელშეკრულება.

საფრანგეთის პრესის ცნობით ოსმალეთის მთავრობა მოკავშირეებისაგან წარდგენილ ზოგიერთ პირობების ასრულება ავვიანებს-განსაკუთრებით აგვიანებს იგი სევრის ხელშეკრულებას.

ვენიზელოსის მოწინააღმდეგენი.

ვენიზელოსის მოწინააღმდეგებმა ათინაში მანიფესტაციები გამართეს. ორატორები, განსაკუთრებით გუნარისი ლაპარაკობდა, რომ აღდგენილ უნდა იქნეს კონსტანტინეს ტახტი (დამახინჯებულია) მოკლეს ერთი ჟანდარმი. მანიფესტანტები ცეცხლის მქრობელმა რაზმმა გაფანტა.

ადრიატიკის საკითხი.

იტალიის წრეები, როგორც სჩანს, სანტა მარგერიტაში სამხრეთ სლავიასთან მოლაპარაკებით კმაყოფილნი არ არიან, ფიქრობენ, რომ ადრიატიკის საკითხი არ გადასწყდება.

ვრანგელის ჯარი.

კონსტანტინოპოლი. გენ. ვრანგელმა საუბრის დროს განაცხადა: ჩვენი ჯარი ყირიმში დაბრუნდა უფრო ძლიერი და მრავალ რიცხოვანი, ვიდრე ის 5 თვის წინად იყო თავრიდში შესვლამდეო.

ცერემონიალი ვერდენში.

ვერდენის სიმაგრის უძველეს დარბაზში 9 აღნიშნულ სექტორიდან მოიტანეს 8 კუბო, ერთ ერთ სექტორში ვერ გაარჩიეს სხვებისაგან საფრანგეთის ჯარისკაცის საფლავი. დილით კუბოები სავსე იყო 20 მილიდან ამოსული ხალხის მიერ მოტანილი ვარდ ყვავილებით. მეზობელმა გარნიზონებმა გამოგზავნეს თავისი წარმომადგენლები. მოვიდენ მოწაფეები, მასწავლებლებით. ასე დაიწყო პირველი დღე დღესასწაულისა. ყოფილმა სერჟანტმა მაჟინომ თაიგული დადო იმ კუბოს, რომელიც ხუთშაბათს გადატანილ იქნება ზეიმით სატრიუმფო არკაში.

ოთხშაბათს მარშალ ფოშის თანდასწრებით ბოლონში შესდგა ცერემონია ინგლისელ უცნობ ჯარისკაცის ნეშთის გემზე გადასატანად. მარშალ გენრი უილსონმა მარშალ ფოშს ინგლისის ჯარის სახელით მადლობა გადაუხადა.

„ბიბის“ ცნობები.

კერენსკი პრაგაში.

პრაგა. პრაგაში ჩავიდა კერენსკი. ადგილობრივი პრესა კერენსკის ჩასვლისას უკავშირებს იმ გარემოებას, რომ უკანასკნელ ხანებში აქ ეწყობა სოც. რევოლიუციონერების ორგანიზაცია ბოლშევიკური რუსეთის წინააღმდეგ. კერენსკის განუცხადებია რომ იმპერიის რუსეთი ლიკვიდაციის პროცესშია და დღეს ყველა დემოკრატიული პარტიები უნდა შეერთდენ საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგო.

„ტანი“ საბჭოთა აზერბეიჯანის შესახებ.

პარიჟი. „ტანი“ სწერს: ბოლშევიკების მდგომარეობა,—რომლებმაც დაიპყრეს აზერბეიჯანის თანდათან უარესდება. აზერბეიჯანის ყოფილი ლაშქარი ორვა ათას კაცამდე სპარსეთში გადავიდა და თავრიზში დაბინავდა. ეს ლაშქარი დღეს შეუერთდა ქუჩუკ ხანის რაზმებს.

სომხეთის და საბერძნეთის ოფიცრობა.

სტამბოლი. სომხური პრესის ცნობით უკაანასკნელ ხანებში სომხეთის ტრაღიკულმა მდგომარეობამ, საბერძნეთის ოფიცრობაში დიდი თანაგრძნობა გამოიწვია. ზოგიერთებმა სთხოვეს თავიანთ შტაბს სომხურ სამხედრო ერთეულებში გადაწერა.

ანტიბოლშევიკური მოძრაობა ციმბირში.

პარიჟი: „ტანი“ სწერს: „ბოლშევიკური პრესა უკმაყოფილოა დასავლეთ ციმბირში ანტიბოლშევიკური მოძრაობის გაძლიერებით ადგილობრივი ყირგიზები და ყაზახები აწყობენ საშინელ აჯანყებასა და შეთქმულებას ბოლშევიკების წინააღმდეგ“.

ახალი ამბები.

სამინისტროებში.

— შინაგან საქმეთა სამინისტროში. ფინანსთა სამინისტრომ და სახელმწიფო კონტროლმა მოიწონა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოხსენება მდინარე გუბაზეულზე.

— იუსტიციის სამინისტროში. ნოემბრის 13 ბათომს მიემგზავრება სასამართლო პალატის დეპარტამენტის სისხლის სამართლის სესია გელოვანის თავმჯდომარეობით და წევრების—სარაჯიშვილის და წივწივაძის მონაწილეობით. სესიის სხდომები ნოემბრის 22 გასტანს.

— შრომის სამინისტროში. შრომის სამინისტრომ პროფ. კავშ. საბჭოს მდივანს, რკინის გზელთა კავშირის ცენტრ. გამგეობას, სახალხო გვარდიის შტაბს და ქალაქის საბჭოს შემდეგი აცნობა: მუშებისათვის ბინის საკითხის სიმწვავის შესამსუბუქებლად შრომის სამინისტრომ წინადადება მისცა ქალაქის საბჭოს საბინაო განყოფილების რეკონსტრუქციის შესახებ. ეს განყოფილება უნდა გადაკეთდეს კომიტეტად, რომელშიაც შევლენ ზემოაღნიშნული ორგანიზაციების და შრომის სამინისტროს წარმომადგენლები. კომიტეტს თავმჯდომარეობას გამგეობის წევრი გაუწევს. თავისუფალი ბინები და აგრეთვე ის ბინები, სადაც შესაძლებელი იქნება ჩასახლება, კომიტეტმა მუშებს შორის უნდა გაანაწილოს. ქალაქის საბჭო დაეთანხმა საბინაო განყოფილებას გადახალისების ასეთ გეგმას და ზოგიერთი შესწორებანიც შეიტანა მაგ. ამიტომ შრომის სამინისტრო წინადადებას აძლევს ზემოაღნიშნულ ორგანიზაციებს აირჩიონ წარმომადგენლები, რომლებიც შევლენ საბინაო კომიტეტში მუდმივ წევრად. ამასთანავე უნდა აირჩეს ამ წარმომადგენლების კანდიდატები.

სხვა და სხვა.

— არჩევითი წესი. ქალაქთა კავშირმა დუშეთს, ოჩემჩირს, ხაშურს, ხონს ქუთაისს და ბორჯომს წინადადება მისცა წარმოუდგინონ სამი დღის განმავლობაში ქალაქთა კავშირის მთავარ კომიტეტს საჭირო ცნობები არჩევითი წესის შესახებ. იმ შემთხვევაში თუ ეს ცნობები არ იქნა წარმოდგენილი აღნიშნულ დროში დასახელებული ქალაქები არ იქნებიან შეტანილი იმ საერთო სიაში, რომელსაც უდგენს ქალაქთა კავშირი შინაგან საქმეთა სამინისტროს.

— ავსტრიის წითელი ჯვარი საქართველოში. საქართველოში მყოფი ავსტრიის რესპუბლიკის წითელი ჯვარის რწმუნებული გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ ნოემბრის 7 გერმანელების საავადმყოფოში ტროპიულ ციებ ცხელებით გარდაიცვალა თურქესტანში მყოფი სამხედრო ტყვე პრჟემისლის სიმაგრის კაპიტან ინჟინერი ოტო მიულინგი, ავსტრიაში ცნობილი სამრეწველო მოღვაწე. მიულინგი 6 წლის ტყვეობის შემდეგ ბრუნდებოდა თურქესტანიდან, მაგრამ გზაში ავად გახდა. მიულინგის დაკრძალვა მოხდება ხუთშაბათს ნოემბრის 11 თის მისიამ შემდეგი ცნობა გადასცა: ნოემბრის 7 ბრიტანეთის უმაღლესი კომისარი პოლ. სტოკსი საფრანგეთის კონსულ ნეიტმანთან ერთად მივიდა ფოთლოში ბაქოდან განთავისუფლებულ ინგლისელ ტყვეების შესახვედრათ. ეს ტყვეები რიცხვით 63 კაცი ნოემბრის 8 ტფილისში ჩამოვიდნენ. 63 კაცში 22 მეზღვაურია. 12 ჯარის კაცი 6 მოსამსახურე პირი. ოთხი ქალი სამი ბავშვი და სხვ. ნოემბრის 8 ინგლისელები ბათომს წავიდნენ ინგლისში გასამგზავრებლად, ნოემბრის 9 ბაქოდან ტფილის ჩამოვიდა ბაქოს კონსული ხაულკეი, ბაქოში დარჩენილ 8 ინგლისელით. მათ ჩამოსაყვანათ გაგზავნილი იყო საგანგებო მატარებელი აქსტაფაში. მათ შესახვედრათ წასული იყო ინგლისის მისიის მდივანი რუკერტი. აპრილის 27 დატყვევებულნი ინგლისელები ტყვეთა გაცვლა გამოცვლის ნიადაგზე იქნენ განთავისუფლებულნი. ბაქოში განთავისუფლებულ ინგლისელების სამაგიეროდ ინგლისმა გაანთავისუფლა მალტის კუნძულზე დაპატიმრებული ქემალისტები.

— სრულიად საქართველოს საკათალიკოსო საბჭო უკვე შეუდგა თავის საკუთარ ორგანოს გამოცემის თავდარიგს, ორგანო ყოველ კვირეული იქნება და ეწოდება „ერი და სარწმუნოება“ რედაქტორად მოწვეულია ცნობილი მწერალი ია ეკალაძე—ცინცაძე.

— როგორც დანამდვილებით გავიგეთ დ ზ. სარაჯიშვილის საწყობიდგან საზღვარგარეთ გააქვთ 60 ბოჭკა კონიაკი.

— ამა წლის გიორგობისთვ ს 21-ს დილის 11 საათზე ქ. ქუთაისში (სამხედრო ბინათ) დისტანციაში, ინჟინერის ქუჩაზე დანიშნულია დასავლეთ საქართველოს ინჟინერ—ტეხნიკოსთა საზოგადო კრება, განსახილველია და დასამტკიცებელია დასავლეთ საქართველოს ინჟინერ—ტეხნიკოსთა პროფესიონალურ კავშირის წესდების განხილვა და დამტკიცება. დასწრება ყველა ინჟინერ ტეხნიკოსებისთვის სავალდებულოა.

— კახეთის რკინის გზაზე მატარებელთა დაჯახება. ორშაბათს და სამშაბათს, 8 და 9 ნოემბერს ზედი—ზედ მოხდა დიდი დაჯახება მატარებლებისა ვაგონებისა კახეთის რკინის გზაზე. ვაგონები წამოიყვანეს მგზავრები. გამოძიება სწარმოებს.

— ქართულ გერმანულ კულტურულ საზოგადოების გამგეობის სხდომა შესდგება დღეს, პარასკევს, 12 ნოემბერს საღამოს 7 საათზე ევროპა—კავკასიის ბანკის ბინაზე, შოთა რუსთაველის პროსპ. დასწრება წევრთათვის სავალდებულოა.

— დღეს, პარასკევს, საღ. 6 საათზე ბიუროს ბინაზე დანიშნულია საქ. მასწავლებელთა კავშირის საბჭოს საგანგებო კრება. სთხოვენ საბჭოს წევრებს და ყველა ფრაქციების კანდიდატებს უსათუოდ დაესწრონ კრებას.

ტრში (ავლაბარი) მოხდება მორიგი წარმოდგენა; ამ ათასეულის ჯარის-კაცები ითამაშებენ ს. ერთაწმინდელის „სიკვდილით დასჯას“, (ეპიზოდები ჯარის—კაცთა ცხოვრებიდან სამ მოქმედებად) დივერტისმენტში: ლექსები, სცენები, სიმღერა; დასასრულს ცეკვა.

— სისხლის სამართლის მილიციის აგენტებმა დააპატიმრეს და ციხეში გაჰგზავნეს პეტრე ვასილის ძე შანიძე რომელმაც თავის დას მ. შანიძეს 150,000 მან. ღირებული ნივთები მოჰპარა. პეტრე შანიძე დანაშაულში გამოტყდა და ნაწილი ნივთებისა დააბრუნა.

— 8 ნოემბერს ბაბულა სადიკიზის ბინიდან მოიპარეს ერთ მილიონად ღირებული ოქრო ვერცხლის საოჯახო ნივთები. სისხლის სამართლის მილიციამ მოპარული ნივთები უკლებლივ აღმოაჩინა ისაკა აბრამის ძე აბრამიშვილის ბინაზე და პატრონს დაუბრუნა. აბრამიშვილი შეიპყრეს.

— სისხლის სამართლის მილიციამ შეიპყრო და ციხეში გაგზავნა ბეგლარ საფაროვი, რომელსაც გრიგოლ გრიგორიანცის ბინიდან 150,000 მ. ნივთები მოუპარავს.

— იტალიის მისიაში. იტალიის მისიას აუწყებენ, რომ ამ დღეებში ერევნიდან ტფილისს ჩამოვა სომხეთში მყოფი იტალიის წარმომადგენელი გრიმი.

— ჰაეროდრომის მუშებმა მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრეს სულზე 2 გირვანქა პურის მიცემის შესახებ. ეს შუამდგომლობა გადაეცა შრომის სამინისტროს, რომელმაც ჰაეროდრომის მუშებს აცნობა, რომ მათი შუამდგომლობის დაკმაყოფილება რესპუბლიკის სურსათის მხრივ გაჭირვების გამო შეუძლებელიაო.

— სასურსათო ცხოვრება. ქალაქის საბჭოს სასურსათო განყოფილება იუწყება: სასურსათო მაღაზიებში მცხოვრებთათვის ბარათების დარიგების საქმე ინტენსიულად მიმდინარეობსო. ბარათების დარიგებას საჭირო ფორმალების აუსრულებლობის გამო დიდი დაბრკოლებანი ელობება. ამიტომ სასურსათო განყოფილება სთხოვს მცხოვრებეებს დაწვრილებით გაეცნონ განყოფილობის განცხადებებს, რომლებიც ნოემბრის 6 და 7 გაზეთებში დაიბეჭდა.

— სატარიფო პალატა. სავაჭრო სამრეწველო პალატამ გამოუშვა მორიგი სავაჭრო ბიულეტინი. ბიულეტინში აღნიშნული ფასები ააშკარავებენ, რომ ზოგიერთ საქონლის ფასები დაცემულა ფასის დაცემის ტენდენცია განსაკუთრებით ტყავის საქონელს ეტყობა. ამასთანავე ქაღალდის ფასმა ძლიერ აიწია. გაწმენდილ ბამბის ფასი 12,000-დან 10 და 11 ათასამდე დაეცა. აიწია ფქვილის სიმინდის და ლობიოს ფასმა.

— ქართული ენის ისტორიის და ლიტერატურის კურსები. განათლების მინისტრის ნებართვით მეოთხე სავაჟო გიმნაზიასთან (ბელგიის ქუჩა, 4) არსდება ქართული ენის, ისტორიის და ლიტერატურის პრაქტიკული კურსები ორთავე სქესის მოზრდილთათვის, როგორც არა ქართველთ, ისე საზოგადოთ ქართული ენის უცოდინართათვის კურსებზე მეცადინეობა დაიწყება გიორგობისთვის 20-ს საღამოობით კურსების გამგეთ მოწვეულია დ. მ. დუმბაძე.

შეცდომების გასწორება.

გუშინდელ ნომერში ნათარგმნი წერილი „მორიგი პროვოკაცია“ ამოღებულია სტამბულის გაზეთ „ლია პრესს დე სუარ“-ში. შეცდომით სწერია: პარიზის...

ერ. დემ. პარტ. მთავარ. კომ. ცნობები.

საერთო კრება.

შაბათს გიორგობისთვის 13-ს საღამოს 8 საათზე მეორე აუდიტორიაში დანიშნულია სახელმ. უნივერსიტეტის ეროვნ. დემოკრატ. სტუდენტთა საერთო კრება, რომელზედაც მოხსენებას გააკეთებს მთავარ კომიტეტის თავმჯდომარე ბ-ნი ხპ. კედია. ყოველი ამხანაგების დასწრება სავალდებულოა.

ს. უნ. ერ. დემ. სტუდ. კომიტეტი.

შრომის სამინისტრო.

შრომის სამინისტრომ რესპუბლიკაში მყოფ შრომის ყველა კომისარს, პროფ. კავშირებს და შრომის სამინისტროების რწმუნებულთ შემდეგი შინაარსის ცირკულიარული განმარტებით მიმართა: ამ უკანასკნელ ხანში ტფილისის და პროვინციების ზოგიერთ კავშირში ადგილი ქონდა ისეთ შემთხვევებს, როდესაც მოსამსახურენი არღვევდენ სხვა და სხვა მოთხოვნილებებს და გაფიცვით იმუქრებოდენ. ამ მოთხოვნილებებს საფუძვლათ ჰქონდა ან ხელფასის დროზედ მიცემა და ან პურისა და სხვა საგნების რეგულიარულად მიწოდება.

ამ გვარ მოვლენათა არსებობას, რომელთაც თან სდევს მუქარა გაფიცვისა, სამინისტრო სთვლის სამწუხარო გაუგებრობათ. მიმართვა გაფიცვისათვის როგორც ერთად ერთ საშვალებისათვის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, თანამედროვე პოლიტიკურ პირობებში უარყოფილი უნდა იყვეს.

რესპუბლიკის თანამედროვე ეკონომიური პირობები მოითხოვს სამრეწველო ცხოვრების მიმდინარეობისადმი მეტად ფრთხილ მოპყრობას, რადგანაც დღესაც შრომის სამინისტროს შუამდგომლობა სასურველ შედეგებს არ იძლევა, მაშინ არსებობს ისეთი ობიექტური პირობები, რომელთა გადალახვაც დროებით შეუძლებელი ხდება.

შეკავშირებულმა მუშათა კლასმა არ შეიძლება, რომ ეს არ იცოდეს.

მუშათა ორგანიზაციებმა, შრომის კომისრებმა და შრომის სამინ. რწმუნებულებმა ყოველგვარი ღონე უნდა იხმარონ, რომ ცალკ-ცალკე ჯგუფებმა და ან მუშათა კავშირებმა გაფიცვის მუქარით და მუშაობის შეწყვეტით დეზორგანიზაცია არ შეიტანონ ქვეყნის სამეურნეო ცხოვრებაში და ისინი ყოველ შემთხვევაში უნდა სცდილობდენ წინდაწინვე ამოსწურონ ყოველ გვარი შესაძლებლობა კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით გადასაჭრელად. (ს. დ. ს.).

სატარიფო პალატაში.

ნოემბრის 8, სატარიფო პალატაში მუშათა ფრაქციამ განცხადება გააკეთა მატერიალური მდგომარეობის გასაუმჯობესებელ ზომების მიღების აუცილებლობის შესახებ. ამასთანავე მუშათა ფრაქციამ განაცხადა, რომ ვერც ჯამაგირის მომატება და ვერც ერთდროული დახმარება სასურველ შედეგს ვერ მიაღწევს. მუშათა მატერიალური მდგომარეობა გაუმჯობესდება პურის რაციონის გადიდებით (გირვანქა ნახევარი დღეში სულზე) ზამთრის მოახლოვების გამო შეშით უზრუნველყოფით და შაქრის, კართოფილისა და სხვა საჭირო სანოვაგის რეგულიარულად მიწოდებით. სატარიფო პალატამ თათბირის შემდეგ განცხადება გადასცა პრეზიდიუმს, დაავალა მას—გაეცნოს საქმის მდგომარეობას და შემდეგ სხდომაზე განიხილონ, თუ რამდენათ შესაძლებელია მუშათა ფრაქციის წინადადების განხორციელება. შემდეგ, პალატის თავმჯდომარემ მოხსენება გააკეთა შრომის სამინისტროს მიერ შრომის ნაყოფიერების გასაძლიერებლათ პრემიალური სისტემის შემოღების შესახებ. მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ ამ საკითხის შესახებ მოხდა რამდენიმე თათბირი მუშათა წარმომადგენლებთან ერთად და ამ სისტემის შემოღება დადებითად გადასწყდა. მომხსენებელმა წინადადება მისცა სატარიფო პალატას, თავის მხრივაც პრინციპიალურად მიიღოს ეს სისტემა და მისი განხორციელება შესაფერ ორგანოებს მიენდოს. სატარიფო პალატამ გადასწყვიტა ეს საკითხი განსახილველად გადასცეს მუშათა ორგანიზაციებს, და ერთი კვირის შემდეგ განსახილველად ისევ სატარიფო პალატას წარუდგინოს.

სიძვირე და მასთან ბრძოლა

წერილი 1 *)

ჩვენში სიძვირე თანდათან საარაკოთ იზრდება. ძვირობს ყველაფერი: პური, სიმინდი, ხორცი, ყველი, ფეხსაცმელი, ფართლეული და, ასე გასინჯეთ, მოსატნეული და ხილიც კი, რომლისაც წელს ჩვენში ისე ბევრია. სიძვირე სურსათზე, სიძვირე უსაჭიროეს სანოვაგეზე. სიძვირე ყოველგვარ საქონელზე და ხელფასზე, სიძვირე მიმოსვლაზე და გადასახადზე... ამ წყეულ სიძვირეს ბოლო არ უჩანს! ეს ზღაპრული სიძვირე ხუთავს გლეხსა და მუშას, არჩობს მოხელეს, აღ ტკებს მესაკუთრეს, სპობს და ასნეულებს ბავშვებს და ბოლოს არყევს და ემუქრება თვით ჩვენ ეროვნულ თავისუფლებას, ჯანსაღობას და დემოკრატიულ წყობილებას. არის მხოლოდ ერთი ჯურის ხალხი, რომლებიც მშვენივრად გრძნობენ თავს ამ უცნაურ სიძვირეში, რომლებიც მარდათ დასცურავენ ამ სიძვირის ბნელ ტალღებში და სწუწნიან სისხლს ქართველ ხალხს. ეს გახლავთ ადგილობრივი და უცხოელი სპეკულიანტები. ესენი არ არიან ის მწარმოებლები, ვაჭრები, რომელთაც ჩვენ წინეთ ვიცნობდით. ისინი გაჩნდენ ეხლა ამ წამხდარს დროში და საზრდოობენ, ცოცხლობენ დღევანდელი ავადმყოფურობით, ეკონომიური ატმოსფეროთი.

არსებობენ ბუნებაში უხილავი სოკომიკრობები; ისინი ჩნდებიან სინესტისგან, ძმურისაგან, იწვევენ შმორს, ობს სიდამპლეს, სხვა და სხვა სენს, სიკვდილს და გახრწნას. მათთან ბრძოლა შეიძლება მხოლოდ ღრმა სანიტარული ზომებით, მარტო დეზინფექცია არ შველის. ასეთი სოციალური სენია და მიკრობი სიძვირის მშობი და სიძვირით მკვებავი სპეკულიაცია, სპეკულიანტები. ამ სენით მძიმედ დაავადებულა დღეს ქართველი ერის სხეული. ეს სასტიკი სენი, სიძვირე და სპეკულიაცია წარმოშვა ჩვენმა მოდუნებულმა და დაავადებულმა ეკონომიკამ, ჩვენი ერის შეფერხებულმა ნივთიერმა ცხოვრებამ და ყალბათ ამოძრავებულმა ფინანსიურმა აპარატმა. ამიტომ სიძვირე სპეკულიაციასთან ბრძოლა არ შეიძლება არც ხელფასის ჯამაგირების მომატებით, არც სასურსათო აპარატებით არც ნიხრით და არც სპეკულიანტების დაჭერ ალებით. ქირა ჯამაგირების მომატება იწვევს ახალ-ახალ მილიარდის ბონების დამზადებას და გამოშვებას ბაზარზე, რაც სოციალურად სცემს შინ და გარეთ ჩვენი მანეთის ღირებას მით ამის სიძვირეს და ბადებს ათით სპეკულიაციას. ნიხრი და სასურსათო ორგანოებიც მხოლოდ თავის მოტყუებაა. არაფერს შველის არც რამდენიმე ათეულ ან ასეულ სპეკულიანტის დატუსაღება, რადგან დღევანდელ პირობებში თვით მთელი ერია გაჟღენთილი სპეკულიაციის სენით. ეს სენი წარმოშვა საქონლის სიცოტავემ, ბონების სიმრავლემ და მისი ღირების დაცემამ. სპეკულიაციის მიკრობი ღვივის არამც თუ მარტო ბირჟევიკ-მაკლერებში და ვაჭარ მრეწველებში, არამედ ამ მიკრობით შეპყრობილია ჩვენი გლეხი, მუშა, ერობა ქალაქები, სახელმწიფო დაწესებულებანი, მოხელე, ღვდელი, ბერი, ქალი და კაცი, დიდი და პატარა, ეს საშინელი სენი მოედო დღეს მთელი ერის 99 პროც.-ს. ყველა ცდილობს მეტი აიღოს, მეტი წაგლიჯოს, საქონლის ფასი ასწიოს, ძვირად გაჰყიდოს, დიახ, ძვირათ გაყიდოს, რადგან ხვალ ის მანეთი არ ღირს მისი ნახევარი რაც ღირდა დღეს. ყოველივე ეს ამოაშრო ადამიანის არსებაში სიძვირისა და სპეკულიაციის შავმა გენიამ. სპეკულიაცია იქცა რაღაც საშინელ ეპიდემიათ.

ამ საშინელ მოვლენას, ამ სიძვირე-სპეკულიაციას შეებრძოლა ჩვენი მთავრობა მაგრამ უნაყოფოდ. მთავრობამ თავიდანვე შეზღუდა კერძო ინიციატივა წესიერი ვაჭრობა-მრეწველობა და ბანკები, ჩაიგდო ყველაფერი თავის ოპეკის ქვეშ. შექმნა დაბა-ქალაქებში და ცენტრში სასურსათო და მომარაგების აპარატები, ე. ი. კომიტეტები და საბჭოები, წარმოშვა მონოპოლიები და სხ. მაგრამ არც ამან უშველა; პირიქით სიძვირემ იმატა უფრო და უფრო ბონების ღირება დაეცა თანდათან და ამათთან ერთად გაეხსნა გზა სპეკულიაციის ვეშაპს. სიძვირემ თანდათანობით იმატა 50 პროც. ით, შემდეგ 100 პროც.-ით, მას შემდეგ 300 და 500 პროც.-ით და ამ ბოლო დროს სიძვირე უკვე ავიდა უუსაჭიროეს სურსათ სანოვაგეზე 20,000 პროც. 50,000 და ზოგიერთ რამეებზე, მაგ., პურზე, ძეხვზე, ფართალზე, ფეხსაცმელზე, შაქარზე და სხ. 100,000 პროც.-ზედაც კი ე. ი. ერთი ათასად და ერთი ორიათასად.*) და ეს საარაკო ზრდა სიძვირისა ჯერაც არ შეჩერებულა, პირიქით მატულობს და მატულობს. სიძვირესთან ერთად ფართოვდება სპეკულიაცია, იზრდება ადვილათ შოვნის და მილიონების მოხვეჭის ადამიანთა მადა და სურვილები. ამავე დროს კი მშრომელი ხალხის მეტი წილი შიმშილობს და ცახცახებს სიცივისაგან, მშიერი ცოლ შვილით, ფეხშიშველა და დაფლეთილ ძონძებში გამოხვეული... ეს შიმშილი და გაჭირვება უფრო მძაფრია ქალაქებში. ამ ულმობელ სიძვირის სიმძაფრეს განიცდიან უმთავრესად სახელმწიფო უწყებათა მოხელენი, რომელთა ჯამაგირი და უმნიშვნელო ულუფა, (პაიოკი) ამ ზღაპრულ სიძვირესთან შედარებით წარმოადგენს სრულს არარაობას ამით ეცემა მათი ჯანი, შრომის უნარი, ეცემა მათი ზნეობა. ამ დროს კი ვიღაც უმეცარი გუშინდელი პატარა კაცუნა, რომელსაც გუშინ შეიძლება თავი სოციალისტად და ქვეყნის მხსნელად მოჰქონდა, დღეს სპეკულიანტად გამხდარი, ყელამდე გამძღარი უძვირფასესი სანოვაგით, გასუქებული ღიპით ჩამჯდარა საკუთარ ეტლში, მ. ჭრის რუსთველის პროსპექტზე სიგარით პირში, და ოცნებობს ახალ მილიონებზე, რომელთაც ის ადვილათ იძენს ჩვენს წამხდარ დროში...

და ეს ხდება თავისუფალ დემოკრატიულ საქართველოში! ეს ხდება სოციალისტურ ხანაში, სოციალისტურ მთავრობის ბატონობაში!.. ათასები და ათიათასები მწარედ კვნესიან შიმშილ სიტიტვლესაგან, ამავე დროს კი რამდენიმე ათეული და ასეული ყოვლად უღირსი, მავნე ადამიანები იძენენ დიდ ქონებას, იძენენ მილიონებს და მილიარდებს... და ეს მაშინ, როდესაც, ვინც მწარმოებელია, წესიერი მრეწველი თუ ვაჭარი, ჩვენი პოლიტიკით შებოჭილი, ხელ ფეხ შებორკილი.

ვერ გვიშველა ვერც ამიერ კავკასიისა და ვერც ქართულმა ბონებმა,—ამ უვადო და უიმედო თამასუქებმა. თავის წლიურ ხარჯების დასაფარავად ჩვენმა მთავრობამ აამოძრავა ბონების ექსპედიცია, აამუშავა სალიტოგრაფიო მანქანები. მთავრობამ დღემდე ვერ შექმნა საჭირო შემოსავალი. მთავრობის ბიუჯეტს დასჭირდა ასეული და ათასეული მილიონები. და აჰა, იქმნება მილიონობით ხუთასიანი და ათასიანი! მათ სიმრავლესთან ერთად საარაკოთ ეცემა შინ და გარეთ მათი ღირება და ღირებულება. აი, რა იწვევს სიძვირეს, რა კვებავს სპეკულიაციას, რა ღუპავს ჩვენს ფინანსებს: აი, რა იწვევს სიძვირეს.

1917 წლის დამლევს 9 ნაბ. მანეთად ღირებული ინგლისის გირვანქა სტერლინგი ფასობდა ჩვენს ფულზე 15—20 მანეთამდე. 1918 წლის დამლევს სტერლინგის ფასი ავიდა 40 მანეთამდე. 1920 წელს სტერლინგის და საზოგადოთ უცხოეთის ვალუტის ფასი საოცრად გაიზარდა და წლის დამლევს სტერლინგი ფასობდა უკვე ათას (1000) მანეთამდე. ამ სდაგვარად ასე უცნაურად იმატა ჩვენში ყოველივე საქონლის და სურსათ-სანოვაგის სიძვირემაც. ამ დამღუპველ მოვლენას მიაქცია ყურადღება ჩვენმა მთავრობამ, მეტადრე ფინანსთა სამინისტრომ; გამართა კრება და თათბირები, წარმოადგინეს და განახორციელეს სხვა და სხვა პროექტები, შექმნეს მომარაგების სამინისტრო, დაასახელეს ფონდ ს შესაქმნელად სავალუტო საქონელი, მოახდინეს მათი რეკვიზიციები განსაკუთრებულ ფასებში, წარმოშვეს მონოპოლიის უხეში აპარატები, განიძრახეს ოქროს ფონდის შექმნა და საკუთარი ფულის მიჭრა ბონების ნაცვლად, მოინდინეს ამ ბონების დევალვაცია, გამოსყიდვა და მოსპობა. მაგრამ სამწუხაროდ დღემდე ყოველივე ცდამ უქმად ჩაიარა; ვერ მიიღეს საჭირო თანხა მონოპოლიებით, ვერ შეაჩერეს ბონების დაცემა, ვერ მოსპეს ვერც სიძვირე და ვერც სპეკულიაცია, ვერც შექმნეს საკუთარი ფონდი. მხოლოდ უნებლიეთ გაამდიდრეს რამდენიმე ათეული თავიანთი და გარეშე პირები, განსაკუთრებით ოდესელი ებრაელები.

1920 წლის დამდეგიდან სიძვირე კვლავ გაზარდა, ჩვენი მანეთი კიდევ უფრო დაეცა, უცხოეთის ვალუტამ საოცრად აიწია, სტერლინგის ამ ივლისში 1000 მანეთიდან ავიდა 2000 და 2500 მან. ამის მიხედვით გაიზარდა მიმოსვლისა და სურსათ-სანოვაგის ფასებიც. ამ ფასებთან შედარებით ჩვენი მანეთის კურსი ანუ ღირება უდრიდა წინანდელ ერთ მეოთხედ და ერთ მეხუთედ კაპეიკს. მაგრამ ჩვენი ფულის დაცემამ კატასტროფიული ხასიათი მიიღო ამ აგვისტოში. სტერლინგის ფასი ორ კვირაში ავარდა 3000 მანეთიდან 7000 მანეთამდე. ამ რიგათ ჩვენი მანეთის ღირება დაეცა ერთი მერვედი და ერთი მეათედი კაპეიკად. ამ უცხოეთის ვალიუტის აწევის მიხედვით ერთბაშად აიწია ფასები იმ საქონელზე (ფაბრიკატებზე), რომელიც მოგვდის ევროპიდან მაგ. შაქარზე, ასანთზე, ფართალზე, ძაფზე, ფეხსაცმელზე და სხ. ამ ფაბრიკატებზე ფასების აწევამ მაშინვე იმოქმედა ადგილობრივ ვაჭრებზე და ასწიეს საოცრად ფასები ყოველივე სურსათ სანოვაგეზე. ავარდა ერთბაშად ფასები ყველაფერზე შევუბდა უცებ ცხოვრების ჰაერი, სუნთქვა შეიქნა შეუძლებელი. ეს იყო ჩვენს ეკონომიურ ცხოვრებაში ჰაერის შეჩერება მეხის გავარდნის წინ, ნამდვილი კატასტროფის, დიდი თქეშის და საშინელების მომასწავებელი. დაფაცურდა ჩვენი მთავრობა, აყვირდა ხალხი და საზოგადოება, ახმაურდა პრესა; დაიწყეს ამ სახიფათო მოვლენის კვლევა ძიება, ეძიეს მიზეზები, წარმოადგინეს სხვა და სხვა წამლები და რეცეპტები. სოციალისტურმა გაზეთებმა მიმართეს უკვე ნაცად ხერხს.—„ამ ჩვენი ფულის დაცემის, ამ საარაკო სიძვირის მთავარი მიზეზი სპეკულიანტებიაო“.— „ჰკა მაგათო! დასძახეს გმირულად და დაერიენ „მოლალატეებს“. გააბეს ქუჩებზე ხაფანგები, იწყეს სპეკულიანტების ჭერა და დატუსაღება. მაგრამ ამით ოდნავ არ დაწეულა სიძვირე. სანოვაგეთა ფასები კვლავ იწევს ზევით...

სიმონ ქვარიან.

(დასასრული იქნება)

*) მაგ. 1 გირ. პური ღირდა წინათ 5 კ. პ. დღეს ღირს 80 მან. 1 კოჭა ძაფი

მხატვრული ქრონიკა.

სახელმწიფო თეატრში.

ნოემბრის 12 ს ბალეტის საღამო მიხ მორდკინისა.

ნოემბრის 13 ს: ოპერა მეფისტოფელი.

ნოემბრის 14 ს: კარმენი.

დასაწყისი საღ. 8 საათზე.

სახელმწიფო დრამა

მზადდება „მსხვერპლი“ ალ. წუწუნავას რეჟისორობით, „უგვირგვინო მეფენი“ აკ. ფაღავას რეჟისორობით, „ბერდო ზმანია“ ალ. ახმეტელის რეჟისორობით.

რუსული დრამა.

ნოემბრის 12-ს: „საშინელი ქარი“.

ნოემბრის 14 ს დილით: „პატარა ქალი“.

კამერულ თეატრში.

ნოემბრის 12-სა და 13 ს ე. ტ. ქიხარევას თეატრში წარმოდგენილი იქნება გ. გეიბერგის სიყვარულის ტრაგედია. მონაწილეობას მიიღებენ ნ. ა. დენისოვისა, ე. ს. კოშკოვსკი, პ. ა. ხოდატოვი, ნ. ნ. ერისთავი. დასდგამს დ. ი. სვეტლოვი. რეჟისორი ა. ი. ალექსანდროვი

ნოემბრის 14 ს ოსკარ უაილდის სალომე.

ნოემბრის 15-ს იბსენის გედა გაბლერი.

„თეატრალური მიმოხილვა“.

თბილისში გამოვა ყოველ დღიური ახალი ჟურნალი „თეატრალური მიმოხილვა“.

ა. ი. სუმბათაშვილი-იუჟინის სახელობის დრამატიულ საზოგადოებაში.

ნოემბრის 13-ს განმეორებული იქნება მოსკოვის სამხატვრო თეატრის არტისტის პ. ფ. შაროვის დადგმით ზ. გიპიუსის პიესა „მწვანე ბეჭედი“.

ჩვენი კორესპონდენტები

ქუთაისი.

თითქმის მთელი თვე, რაც საშინელი ავდრები დაიჭირა, ოქტომბრის დამდეგიდანვე სიცივეები, ქარები და წვიმები დაიწყო. მთელი ეს დრო გადაუღებ[illegible] წვიმაში გატარდა, რამაც დიდი ზ[illegible] მიაყენა როგორც ქალაქის, [illegible] მხოლო სოფლების [illegible]

ტეხვა მოასწრო, მას ჩალა და ლობიო დარჩა და ისიც არანაკლებ საშინელ მდგომარეობაშია ჩავარდნილი. ბაზარზე ფქვილი აღარ შემოდის, ხან და ხან გამოჩნდება ორიოდე ტომარი, რომელსაც მშიერი მცხოვრებლები ეხვევიან და განაწილებაზე დიდი უთანხმოება მოსდის ხოლმე...

ყველას ეგონა, რომ ახალი მოსავალი სიმინდის ფასს ბაზარზე დასცემდა, და, ამით საშუალება მიეცემოდა მცხოვრებს გამოსულიყო იმ უმწეო მდგომარეობიდან, რომელშიაც მანამდე იმყოფებოდა.

მაგრამ მოხდა სულ წინაალმდეგი, ფქვილისა და სიმინდის ფასი საზღაპროთ აიწია და თუ მცხოვრებმა როგორმე იშოვა ბაზარზე ფქვილი, ფუთში 3000 მანეთი უნდა გადიხადოს.

როგორ შესძლოს ხალხმა ამ ფასის გადახდა?—მაგრამ თუ ვერ შესძლო სიმშილი მოკლავს და ამ უმწეო პირობებში მყოფი მოქალაქე საშინლათ იტანჯება. ქუთაისს და მის მცხოვრებთ არ ახსოვთ ასეთი გაჭირვება. შესაძლებელია ნაწილობრივ ეს იყოს შედეგი ცუდი ამინდისა, რადგან სოფლელებს არ შეუძლიათ ავდარში ქალაქში ვაჭრობა, მაგრამ მთავარი დანაშაული ყველაფერში ქალაქის მართველობისაა. მთელი წლებია, რაც სანოვაგის და სურსათის საკითხი გადაუჭრელი სდგას მათ წინ და მოქალაქე ამაოდ მოელის ქალაქის მამებიდან შველას. არ იქნა და არა,—თუმცა საბჭოს უმრავლესობა მუდამ ხალხის მოჭირნახულეთ გამოდის,—ამავე უმრავლესობით შედგენილმა გამგეობამ ვერ მოაგვარა ეს საკითხი. მაგრამ ქალაქის ბ' ძ ნ მმართველთ სად სცალიათ ამ [illegible]

აი საქართველოს მეორე ქალაქის მამების მუნიციპალური მუშაობა!

სანამდი უნდა გაგრძელდეს?

ხალხის მოთმინების ფიალა აივსო.

საფიჩხიელი.

ბატ-ნ მენაღარიშვილის საპასუხოდ.

გაზ. „ერთობის" № 246-ში უფალი მენაღარიშვილი მოქალაქე — რაინდის მანტიით გამოდის, ხოლო ჩვენ ლაჩრის ძონძებში გვახვევს. სვამს რა ბ-ნი ბრალმდებელი „ზნეობრივ სფეროში" საკითხს ბრძანებს, რომ ჩემის, ზაქ. იმხნელის, მეოხებით ზესტაფონის ქალთა გიმნაზია ჩავარდა მძიმე მდგომარეობაში, რომ ჩემის წყალობით მოწაფეები დაეხეტებიან ქუჩაში, სწავლას სცდებიან და სხვ., მოსთქვამს ქალთა გიმნაზიის ბედის ჭირი სუფალი ბ ნი მენაღარიშვილი. იმასაც გვამცნობს, რომ მე ჩ'ის სამედიატორო სასამართლოში გამოვიწვიე, დავემუქრე მაგრამ ჩემი მუქარა სისრულეში ეღარ მოვიყვანე.

საქმე შემდეგში იყო: გიმნაზ. პედაგოგიურ საბჭოსა და მშობელთა წრის შეერთებულ კრებაზედ, რომელმაც ითათბირა ზესტ. ქალთა გიმნაზიის მძიმე მდგომარეობის შესახებ ბინის უქონლობისა გამო, მართალია, მენაღარიშვილი მრავალს სდებდა ბრალს და ჩემს შესახებაც ლაპარაკობდა, მაგრამ კრებაზედ მის ლაპარაკს ფერი რუხი ჰქონდა და ჩვეულებრივი ჩიხიც აკლდა, ამიტომ იყო, რომ კრების დამთავრებისას მე პირადი განცხადებით მივმართე კრების თავმჯდომარეს ნ. კვინიკაძეს და კატეგორიულად მოვითხოვე მენაღარაშვილისაგან კლიმანჭურებისათვის თავი დაენებებინა მას და მოკლედ და მკაფიოდ ეთქვა, რის თქმაც ჩემს შესახებ უნდოდა.

მაგრამ დახედეთ ტაროსის ცვალებადობას — მენ:არიშვილმა განაცხადა [illegible]

[illegible] დღეგაც იყვეს ქუხის ბრუნება; დიახ, სიკდიცტურ...). მე მაინც არა მჯეროდა, მაგრ. ნუ დაიჯერებთ, როდესაც ამხ. მ. გვალიას სახელით მაცრობს ქართვ. „არისტიდე", რომ ის მოუთმენლად ელის სა-[illegible]

*) ხსენებული სია რედაქციას ხელთ აქვს. რედ.

სარედაქციო კოლეგია.
მთავარი რედაქტორი: ს. კედია.

ექიმი
ე. ი. კალანდაძე.

ღებულობს შინაგან სნეულებათა ავადმყოფებს დილის 8—12 ს. ვენერიული სიფილისი (შეშხაპუნება 606 და 914) და საშარდე ორგანოთა საღ. 5—7 ს. გუნიბის ქ № 6, მოსკოვის ქუჩ. კუთხე ზემმელის აფთიაქთან.
ტელეფ. 13—95. 3228

ქუთაისი
ექიმი
ისაკ იაკობის-ძე
მინოვიჩი

ღებულობს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ.
ყოველ დღე დილის 10-12 ს. და საღამ. 5 7. ს. ქარვასლის ქუჩა, № 5 (მწვანე ბაზარი) ბინა ყოფილი ექ. ჭოლოშვილისა № 3208.

თვალების ავადმყოფობის
ექიმი
მ. გოლშტეინი

სათვალეების შერჩევა. ავადმყოფების მიღება დილის 8 ს-დან 11 ს-მდე; საღამოს 2—7 საათამდე.
ნიკოლოზის ქ. № 32.

დაბრუნდა და გაანახლა ავადმყოფების მიღება.
ექიმი
მ. ო. ზანდუკელი

შინაგან და ნერვების ავადმყ. ელექტრონით წამლობა. ავადმყ. მიღება საღ. 5-7 ს. ანასტასიას ქუჩა № 3 ტელეფ. 9—31. № 3207.

[illegible]
ექიმი
ი. გ. ქუთათელაძე

იღებს შინაგან, კანით (კეცით) ავადმყოფთ [illegible] ცხვრის სასულე—მილის ავათმყოფობას ვექიმობ „ნეიმანის და ვესსელის" მეთოდებით". ვიძლევი დარიგებას „ზოოტეხნიაზე" (საქონლის მოვლა მოშენება) დილის 9.—10 საათ. და დილის 3—5 ბელინსკის ქუჩა № 39, ბინა 2.
თვ. 43.

მატარებელთა მოსვლა.

[illegible] მატარებელი № 3.
თბილისიდან ბათომში—დილის 10 ს. 53 წ.
მატარებ. № 3. № 7.
თბილისიდან ფოთში საღამ. 7 ს. 14 წ.
მატარებ. № 21.
თბილისიდან ბათომში, საღ. [illegible] 10 ს. 37 წ.
მატარებ. № 19.
თბილისიდან ხაშურში დილის 3 ს. 20 წ.
მატარებ. № 140.
თბილისიდან სალოღლის დილის 9 ს.
მატარებ. № 390.
თბილისიდან სანაინში დილის 7 ს. 45 წ.
მატარ. № 4.
თბილისიდან კახეთში დილის 8 ს. 30 წ.

თბილისში მოდის.

მატარებ. № 4.
ბათომიდან თბილისისკენ გამოდის საღ. 10 ს. 27 წ.
თბილისში მოდის საღ. 6 ს. 46 წ.
მატარებელი № 7.
ფოთიდან თბილისისკენ გამოდის ღამის 12 ს. 2 წ.
თბილისში მოდის დღის 2 ს. 13 წ.
მატარებელი № 22.
ბათომიდან თბილისისკენ გადის ღამის 12 ს. 58 წ.
მატარებელი № 19.
ხაშურიდან თბილისისკენ მოდის ღამის 2 ს. 16 წ.
თბილისში მოდის დილის 8 ს. 2 წ.
მატარებ. № 141.
სალოღლიდან თბილისისკენ გადის დილის 9 ს 10 წ.
თბილისში მოდის საღამ. 5 ს. 36 წ.
მატარებ. № 416.
სანაინიდან თბილისისკენ გამოდის დილის 8...
თბილისში მოდის დღის 4 ს. 53 წ.
მატარებ. № 3.
კახეთიდან თბილისში გადის დღის 4 ს. 20 წ.

გამოცდილი
ბუჰალტერი

მაქვს საღამოობით თავისუფა[ლი] დრო. ვეძებ სამუშაოს, ბუჰჰა[ლ]ტერიას ვ' წარმოვებ ქარ[თ]ულ ენაზე.
წერილი ანუ პირად. მისამ. პლეხანოვის პრ. № 19.
1—1 32..

სამობილიზაციო.

განცხადება.

იმ რთულ მდგომარეობის გამო, რომელიც შეიქნა საქართველოს რესპუბლიკის მოსაზღვრე სახელმწიფოებში მთავრობამ დაადგინა რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის და მისი თავისუფლების დასაცავად ნაწილობრივი

მობილიზაცია.

ამ მიზნით გაწვეული იქნებიან ჯარში რესპუბლიკის ყველა ქვეშევრდომი სათადარიგო ჯარის კაცნი და მოლაშქრენი

დაბადებულნი

1890, 1891, 1892, 1893 წლებში.

ხსენებულ წლებში დაბადებულნი სათადარიგო ჯარის-კაცნი და მოლაშქრენი [illegible] ამა წლის 10 ნოემბერს დილის 10 საათზე [illegible]

გამწვევისაგან განთავისუფლება [illegible] 1915 წელში [illegible] 1920 წ. № 103) [illegible]

[illegible] ბისა.

ამა წლის მორიგი გაწვევა (დაბადებული 1900 წელში) გადადებულია მთავრობის განსაკუთრებულ განკარგულებამდე.

1920 წელი 9 ნოემბერი
დილის 10 საათი.

თბილისის ქალაქის გამგეობა.

პარტიკულიარიზმი სასკოლო საქმეში.

1.

სკოლის მოწყობის საკითხი მეტად რთული გამოცანაა. საზოგადოთ ცნობილია, რომ სკოლა არის სოციალ პოლიტიკურ პირობათა ფუნქცია. რუსეთის ბიუროკრატიული სკოლა, მაგალითად, შეეფერებოდა რუსეთის მონარქიულ სახელმწიფოებრივ ორგანიზაციას. ამავე დროს ამერიკის თავისუფალი სკოლა ეთანხმება ამ ქვეყნის დემოკრატიულ წესწყობილებას.

მაგრამ მარტო ამით არ ამოიწურება სკოლის დამოკიდებულება პოლიტიკურ წესწყობილებასთან. გარდა ფუნქციონალურისა, მათ შორის არის უფრო ღრმა, მიზეზობრივი, დამოკიდებულება: სკოლა არის ერთერთი მიზეზთაგანი, რომელთა შეერთებულ მოქმედებაზე დამყარებულია სახელმწიფოებრივი ფორმა. ამრიგად სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციის იდეა კი არ უსწრებს სკოლას, პირუკუ თვით სკოლის ნორმალური მოწყობის პირობები განსაზღვრავს პოლიტიკურ წესწყობილებას. არ შეიძლება, მაგალითად, სახელმწიფოში ისეთი წესწყობილება დამყარდეს, რომელიც ეწინააღმდეგება სკოლის განვითარებას.

აი ეს ორმაგი დამოკიდებულება სკოლისა და სახელმწიფოს შორის, ფუნქციონალური და მიზეზობრივი, კარგად უნდა ქონდეს შეგნებული ყველას, ვინც სკოლის ორგანიზაციის საკითხს ეხება.

განსაკუთრებით საჭიროა ეს ისეთს ხანაში, როდესაც სახელმწიფოს პოლიტიკური ფორმები რყევაშია, ან და როდესაც ეს ფორმები ჯერ კიდევ სრულიად არ არსებობენ. ასეთს დროს სახელმწიფოებრივი ფორმის მთლიანი იდეა უნდა წარმოიშვას მის შემადგენელ ნაწილების წარმოდგენიდან და არა უკუომა: პოლიტიკური წესწყობილების იდეა ვერ გახდება გამოსავალ წერტილად სახელმწიფოს ნაწილების ორგანიზაციის გასარკვევად.

სწორედ ამ მოსაზრებათა გამო დღეს ჩვენ შეუსაბამოდ მიგვაჩნია, როდესაც ვინმე მსჯელობას ჩვენი სკოლის მოწყობის შესახებ იწყებს საქართველოს პოლიტიკურ ფორმის განხილვიდან, რომელიც ჯერჯერობით მხოლოდ შექმნის პროცესშია. ვინც ასე უდგება ჩვენი სკოლის საკითხს, ის მალულად (და შე-

ლობას; მისთვის სკოლის არსებობას არ აქვს დამოუკიდებელი ღირებულება.

განსაკუთრებით მიუღებელია სკოლის საკითხის ამნაირი დაყენება ჩვენს პირობებში: ჩვენში სახელმწიფოს არსებობის უმთავრესი აზრი შედგება კულტურულ მიზნების განხორციელებაში. ჩვენი სახელმწიფო ვერ დაისახავს, მაგალითად, იმპერიალისტურ მიზნებს მზგავსად მძლავრი ევროპული სახელმწიფოებისა. მაშასადამე, გვრჩება მხოლოდ კულტურა, როგორც ერთად ერთი მისწრაფების საგანი ჩვენი პოლიტიკური არსებობისა. სკოლას კი კულტურის საკითხში უჭირავს უმთავრესი ადგილი. ცხადია ამისათვის, რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ჩვენში პოლიტიკური წესწყობილების საკითხის გადაჭრაში სახალხო განათლების საქმეს: თუ სხვა დიდს სახელმწიფოებში სახალხო განათლებას ეკუთვნის მხოლოდ მეორე ხარისხოვანი მნიშვნელობა პოლიტიკის გადამწყვეთ ფაქტორთა შორის, საქართველოში სახალხო განათლებას უნდა მიენიჭოს უმთავრესი ადგილი.

ამიტომაც ჩვენში სკოლა კი არ უნდა მოეწყოს მისდა მიხედვით, თუ როგორ მოეწყობა სახელმწიფო, არამედ თვით სახელმწიფო უნდა მოეწყოს იმისდა მიხედვით, თუ რა პირობებია საჭირო ჩვენი სკოლის ნორმალური განვითარებისათვის. სხვა წესით მსჯელობა შემცდარი იქნება.

2.

როდესაც ჩვენში სახალხო განათლების ორგანიზაციის საკითხი დაყენებულია დამოუკიდებლად სხვა საკითხებიდან, მაშინათვე ფეხ ქვეშ ნიადაგი გვეცლება და უცხო ქვეყნების მაგალითებს ვცდილობთ საჩქაროთ შევაფაროთ თავი. ეს ჩვეულებაა იმის მიზეზი, რომ ჩვენ დღესაც არ გვაქვს ჩვენი შეხედულება ამ საქმეზე, თუმცა სამი წლის გამოცდილებას ბევრი რამ უნდა ესწავლებინა.

უაღრესი დემოკრატიზმით გაჟღენთილნი, ჩვენ ამ სამი წლის განმავლობაში გაბედულად ვატარებდით ყველა საკითხებში, კერძოდ სასკოლო საქმეშიაც, დეცენტრალისტურ ტენდენციას: დავყავით საქართველო მრავალ სამთავრობად, რომელთაც სახელად ვუწოდეთ ერობები და ქალაქებას თვითმართველობები, და გადავეცით მათ თითქმის ყველა სახელმწიფოებრივი ფუნქციები, თვით კანონმდებლობის უფლებაც კი მივანიჭეთ მათ.

ყველას მოეხსენება, რა ანარქია გამოიწვია ამან. გარდა იმ უფლებებისა, [illegible]

ლი უფლებებიც მიითვისეს და თითქოს მოსპეს პოლიტიკური მთლიანობა ჩვენი ქვეყნისა.

სხვა დარგებზე უფრო ნაკლებად არ დაზიანებულა ამით სასკოლო საქმე. ამ ზიანის დაწვრილებითი აღნუსხვა შორს წაგვიყვანდა. გავიხსენოთ მხოლოდ უმთავრესი მოვლენები:

1. ჩვენს სკოლას დაეკარგა სისტემის ხასიათი. უსისტემოდ სწარმოებდა, მაგალითად, ახალი სკოლების გახსნა. თითოეულმა თემმა, მიუხედავად საჭიროებისა, მოინდომა თავის გიმნაზიის დაარსება. გიმნაზიები გაიხსნენ ისეთ სოფლებშიც, რომლებიც ახლო მდებარებენ უკვე არსებულ საშუალო სკოლებთან. ამ მიზეზის გამო დღეს ჩვენში 160 მეტი საშუალო სკოლაა. ე. ი. თითოეული საშუალო სკოლა მოდის დაახლოვებით 18000 მცხოვრებზე, რაც სრულიად არ შეეფერება ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ განვითარებას. თუ პრუსიაში ერთი საშუალო სკოლა 100000 მცხოვრებზე მოდის, განა უაზრო მეტიჩრობა არ არის, როდესაც საქართველოში გიმნაზია შვიდ ჯერ უფრო ხშირად გვხდება? გამოდის, რომ საქართველოს სახალხო განათლების საქმეში თვით პრუსსისათვისაც გაუსწრია!

ბოლოს და ბოლოს ირკვევა, რომ ადგილობრივ თვითმართველობებს გაუხსნიათ თავისი გიმნაზიები მთავრობის დახმარების იმედით, და ასეთი სოფლები, როგორიც არიან, მაგალითად, ვანი ან ჩოხატაური, დიდს პრეტენზიებს აცხადებენ, როდესაც მთავრობა ვერ ახერხებს მათი გიმნაზიების შენახვას.

2. ადგილობრივი ორგანიზაციები ვერ უძღვებიან რიგიანად სკოლას. ამის დამამტკიცებელი მაგალითები მრავალია, როგორც საშუალო, ისე დაბალი განათლების დარგში.

მიუხედავად იმისა, რომ დაბალი სკოლის შესანახი ხარჯი ადგილობრივ ორგანიზაციებს სახელმწიფო ხაზინიდან ეძლევათ, ისინი მაინც ვერ ეპატრონებიან ამ საქმეს: ა) სახალხო მასწავლებლები თავის დროზე ვერ ღებულობენ ჯამაგირს; ხშირად იანვრის ჯამაგირი ივნისში ეძლევათ. ზოგიერთ ერობებში უარესი შემთხვევებიც არის. ხდება ეს უმთავრესად იმის გამო, რომ ერობების გამგეობები ხარჯავენ ხაზინიდან მიღებულს და მასწავლებელთათვის დანიშნულ ფულს, სხვა საჭიროებებზე. ბ) ამას თან ჰყვება ის, რომ მასწავლებლები თავს ანაბებენ სამსახურს ან ვერ მსახურობენ გულმოდგინედ. მრავალი სახალხო სკოლები აფხაზეთში გასულ წელს დაკეტილი იყო მთელი წლის [illegible]

რომლებიც არ იყვნენ დაკეტილი, სწავლა ნახევარჯერ არ სწარმოებდა. გ) სკოლა მოკლებულია სათანადოთ მომზადებულ ინსტრუქტორებს და დამრიგებლებს. იყო მაგალითი რომ მთელი რაიონის სკოლების ხელმძღვანელობა ადგილობრივ ორგანიზაციას მეჩექმისთვის ჩაუბარებია. დ) სკოლის შენობაზე და სხვა მის მოწყობილებაზე ხომ ლაპარაკიც არ ღირს. ძველი შენობები ინგრევა, არავინ ფიქრობს ახლების აგებას ან ძველების შეკეთებას. სუსხიან ზამთარში სასკოლო ბინას არც კი ათბობენ. ბიბლიოთეკები თან და თან იცლებიან წიგნებიდან. თუ მხედველობაში არმივიღეთ ასეთი დიდი ცენტრი, როგორიც არის თბილისი, რომელსაც შესწევს უნარი დაბალი სკოლის გასაძღოლად, მთელს საქართველოში დაბალი სკოლა მეტადრე დაეცა იმის გამორომ სახელმწიფომ გადასცა ის ადგილობრივ ორგანიზაციებს.

3.

საშუალო სკოლა უფრო დამოუკიდებელია ადგილობრივ ორგანიზაციებიდან. მაგრამ აქაც საერთო ანარქიის გამო ადგილობრივი ორგანიზაციები ერევიან სასკოლო ცხოვრებაში. აღსანიშნავია, რომ ყოველგან ასეთს ჩარევას მხოლოდ ზიანი მოქონდა საქმისათვის.

ფ—ის გიმნაზიებში ქალაქის თვით მართველობის წყალობით ორჯერ იყო უსაფუძვლოდ შეწყვეტილი ნორმალური მეცადინობა: ერთხელ ქალაქის თავს ნათესავი გაუხდა ავად. ავადმყოფის მოვლა შეეძლო მხოლოდ ქალაქის თავის მეორე ნათესავს, რომელიც გიმნაზიის მასწავლებლად იყო. რომ საშუალება მიეცა ამ უკანასკნელისათვის თავისუფალი დრო ეშოვა ავადმყოფის მოსავლელად, ქალაქის თავმა გავლენა მოახდინა ქალაქის გამგეობაზე და ამ უკანასკნელმა დაადგინა ყველა სკოლებში შეწყვეტილიყო მეცადინობა. ქ-ში გასულ წელს ქალაქის გამგეობის ჩარევამ გამოიწვია უმიზეზოდ მეცადინობის შეწყვეტა. მთელი ორი კვირის განმავლობაში ქ ის საშუალო სკოლებში შეჩერებული იყო მეცადინობა, თუმცა ამას სრულიად არ მოითხოვდა საქმის ვითარება. მზგავსი მაგალითები მრავალი იყო სხვა ქალაქებშიც.

რა არის ამ უწესოების მიზეზი?—ის რომ ადგილობრივ თვითმართველობებს არ აქვთ საკმაო ინტერესები, რომელიც საჭიროა საშუალო განათლების გასავითარებლად. რომ ასეთი ინტერესი გააჩნდეთ მათ, მაშინ საჭიროც არ იქნე-[illegible]

მუნიციპალური ორგანიზაციები იკისრებდენ ამ ხარჯებს. მაგრამ ეს ასე არ არის. სხვის მიერ მოწყობილ საქმეში კი უპასუხსაგებო ექსპერიმენტების შესაძლოება ჩვენისთანა ქალაქის თავებს და ერობების თავმჯდომარეებს კი არა, უკეთესად განვითარებულ ადამიანებს გააბრიყვებს.

ყველა ეს ფაქტები, ჩვენი ცხოვრებიდან ამოღებულნი, ამტკიცებენ, რომ საქართველოში ადგილობრივ ორგანიზაციებისათვის სახალხო განათლების ხელმძღვანელობის მინიჭება არ არის მიზან შეწონილი. ჯერ ამ სამი წლის განმავლობაში სახელმწიფოს მიერ შენახულ სკოლებს ვერ გაუძღვენ. რა იქნება თუ მათ სრულიადაც გადაეცა სკოლა და გამგეობასთან ერთად დაეკისრა სკოლის შენახვაც?

4.

ხშირად სასკოლო საქმის დეცენტრალიზაციის საჭიროების დასასაბუთებლად მიგვითითებენ ინგლისის და ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებულ შტატების მაგალითებზე. მართლაც, აქ სახალხო განათლება მუნიციპალიტეტის ხელშია.

მაგრამ ამ ფაქტს სწორი გაგება და ღირსეული შეფასება სჭირია. ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატები გაიზარდენ თანდათან ცალკე შტატებიდან, რომელთაც უწინ სრული დამოუკიდებლობა ქონდათ. თანდათან შტატების ფუნქციები იზღუდებოდენ და ვითარდებოდა ცენტრალური მთავრობის ძალა. ეს ევოლუცია დაეტყო სახალხო განათლების საქმის ორგანიზაციასაც. თუ უწინ ადგილობრივი ორგანიზაციები სრულიად დამოუკიდებლად განაგებდენ სასკოლო საქმეს, დღეს სახელმწიფო ღებულობს უკვე დიდს მონაწილეობას მის მოწყობაში.

ამნაირად სასკოლო საქმის დეცენტრალიზაცია ამერიკაში პირველი საფეხურის მოვლენაა, რომელიც წინუსწრებს სახელმწიფოს დაარსებას. ის თავის თავად გაჩნდა ამერიკის საერთო ვითარების პროცესში. როდესაც კი დაისვა საკითხი, თუ რამდენად მიზანშეწონილია ასეთი დეცენტრალიზაცია, გონებამ უარყოფითი პასუხი გასცა მას.

ეს საკითხი წამოიჭრა ამერიკაში მეოთხმოცდაათე წლებში, როდესაც დარწმუნდენ, რომ ამ ქვეყნის სკოლები, მერკანტილიზმით გაჟღენთილნი, ვერ იდგენ შესაფერ დონეზე. მერკანტილური ტენდენცია აიძულებდა ამ ოცდა ათი წლის წინ ადგილობრივ ორგანი-[illegible]

შრომა უფრო ნაკლებად ფასობს. იმა[ვე] მერკანტილური მოსაზრებით ადგილობრივი ორგანიზაციები ამოკლებდენ სას[წ]ავლ წელს. ცნობილი ამერიკელი სასკოლო მოღვაწის ვ. ხარრისის გამოკ[ვ]ლევით მუნიციპალურ სკოლებში სასწავლი წელი ოცდა ათი წლის წინ შეიცა[ვ]და 110 სასწავლ დღეს, იმ დროს როდესაც ევროპაშა სასწავლი წელი შეიცავ[და] 210—230 დღეს. ამერიკის სკოლა ა[მ] მიზეზების გამო ვერ იძლეოდა იმის ნახევარ ცოდნასაც, რომელსაც იძლე[ოდა] სკოლა ევროპაში. დღესაც ამერიკაში დოქტორის დიპლომის მიღება თითქმის არაფერს ამტკიცებს ამ დიპლომის პატრონის გონებრივ გავითარებაზე. აი ასეთი იყო განათლების საქმის დეცენტრალიზაციის შედეგი ჩრდილოეთ ამერიკაში, სადაც საზოგადოებრივი კულტურა ჩვენსაზე ცოტა უფრო მაღლა სდგას. მაშ, რა დაემართება ჩვენს სკოლას, თუ ის კანონით ჩვენს მუნიციპალიტეტებს გადავეცით სრულად?

ბოლოს და ბოლოს, თუ სხვის წამხე[დ]ურობამ გონება არ დაგვიბნია, ჩვენ საბაბიც არ გვაქვს ასეთი აქტისათვის. ორი გუბერნიისაგან შემდგარ საქართველოში ლაპარაკი დეცენტრალიზაციაზე მხოლოდ ღიმილს იწვევს. საშინელ საფრთხის წინაშე ვიმყოფებით. ჩვენი არსებობის საკითხი ჩვენი კულტურულ შემოქმედების საკითხად არის გადაქცეული. თუ ვერ გამოვიჩინეთ უნარი ასეთი შემოქმედებისათვის, ჩვენი ეროვნული სახე წაიშლება სამუდამოთ. სწავლა-განათლების საქმე არის ჩვენთვის არსებობისათვის ბრძოლის უმნიშვნელოვანესი ფრონტი, რომლის დასაცავად გვჭირია გაერთიანებული, ხელიხელ ჩაკიდებული და თავგანწირული შრომა. პარტიკულიარიზმი სწავლა-განათლების საქმეში სამარეს უთხრის ქართველ ერს. აი ამიტომაც ჩვენ, ეროვნული იდეის თვალსაზრისით, მტკიცედ ვეწინააღმდეგებით მას.

რა ზოგადი დასკვნა უნდა გამოვიყვანოთ აქედან საქართველოსათვის საჭირო პოლიტიკურ წესწყობილების შესახებ? თუ მთავარი აზრი ჩვენი პოლიტიკური არსებობისა შესდგება კულტურულ მუშაობის გაღრმავებაში, ამ მუშაობის პირობებმა უნდა მისცენ - რეგულიატორი მთელს პოლიტიკურ აღმშენებლობას ჩვენში. სახალხო განათლების რაციონალური ორგანიზაცია მოითხოვს მჭიდროთ გაერთიანებულ საქართველოს. ცხადია, რომ ჩვენმა პოლიტიკოსებმაც უნდა მისცენ ქართველ პედაგოგებს ასეთი გაერთიანებული და არა დაქუცმა-[illegible]